

FOTO: Andris Bērziņš

Daugavpils izglītības pārvaldes vadītāja Marina Isupova sarunā ir tieša un atklāta – izstrādāt izglītības attīstības stratēģiju vienā no lielākajām Latvijas pilsētām ir ļoti grūti.

Lasiet 5. lpp. ►

FOTO: Andris Bērziņš

Rīgas Klasiskās ģimnāzijas direktors Romans Alijevs uzsver, ka skolēni ir jāmotivē un skolā jāveido motivējoša vide un gaisotne.

Lasiet 10.–12. lpp. ►

Pedagogu 20. marta cīņa par darba samaksas paaugstināšanu

FOTO: Andris Bērziņš

IK ANDRIS BĒRZIŅŠ

Vēsā, saulainā 20. marta rītā Vecrīgā, pie Latvijas Republikas Saeimas, piketā bija pulcējušies tūkstošiem Latvijas pedagogu. Viņu mērķis – valsts augstākās varas pārstāvjiem pieprasīt pildīt Izglītības likumā noteikto un

2018. gadā Ministru kabinetā apstiprināto pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku, kurā pedagogu minimālo darba algas likmi no 710 uz 750 eiro paredzēts palielināt ar 2019. gada 1. septembri. Es ar savu trešo aci – fotokameru – biju kopā ar skolotājiem.

Skats bija simbolisks. Saules

apspīdētais nams un ēnā – skolotāji un viņu atbalstītāji. Saulē ieceltie un bārabērni pedagogi. Paradokss, jo skolotājs mūsu mīļajā zemē bija gaismas nesējs un godā celts kopš dzimtbūšanas laikiem, ilgu laiku pat padomju sistēmā. Šodienas realitāte. Piketētāju kāju pēdas ielas bruģis saldē tā, ka gribas pamest šo vietu un aiz-

iet. Kurp? Pievienoties tiem 500 tūkstošiem, kas pēc neatkarības atjaunošanas nedzīvo dzimtajā zemē.

Mūsu laikraksta lasītāji labi zina Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) cīņas par pedagogu algas paaugstināšanu vēsturi, taktiku un stratēģiju, LIZDA priekš-

sēdētājas Ingas Vanagas sarunas ar Saeimas priekšsēdētāju Ināru Mūrnieci, Ministru prezidentu Arturu Krišjāni Kariņu un Saeimas deputātiem.

Kas panākts aktīvas LIZDA darbības rezultātā?

Turpinājums 3. lpp. ►

REDAKCIJAS SLEJA

Andris Barkāns

Laikraksta
„Izglītība un Kultūra”
galvenā redaktora p. i.

FOTO: no personiskā arhīva

Skolotāju algas jautājumu dokumentā, kuru izveidoju šā gada 6. februārī, ir 4957 vārdi jeb 38 724 zīmes ar atstarpēm. Pirmā ieraksta nosaukums „LIZDA pieprasa pērn (2018. gada 8. janvārī) apstiprinātā pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika izpildi arī šogad”. Skaidrs, kāpēc Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA), iepazīstot Ministru kabineta ziņojumu „Par valsts budžeta 2019. gadam”, to darīja. Izrādās, šis finansējums budžeta projektā nav iekļauts. Kāpēc? Viens pieņēmums. Varbūt Izglītības un zinātnes ministrijas un (vai) Finanšu ministrijas ierēdņi valdību maiņas laikā to vienkārši aizmirsa izdarīt?

Ministru prezidents Krišjānis Kariņš LTV 6. februārī, kā ziņo „LETA”, norāda: runāto, kas vēl nebija nostiprināts konkrētu vienošanos veidā, izpildīt vēl nevarēšot, jo tam trūktu 40 līdz 44 miljonu eiro. Galīgi nesaprotami, jo iepriekšējā valdība grafiku pieņēma valdības sēdē 2018. gada 8. janvārī, un tas nav atcelts. Pēc dienas parādās informācija, ka pedagogu atalgojuma pielikumu plānots risināt 2020. gada budžetā. Parādās arī skaidrojums, ka tad, kad sāksim veidot savu politiku, nevis tehniski pieņemt budžetu, būs algu pielikums – un varbūt pat lielāks. Analizējot informāciju, redzu, ka jau tika atrasta nauda nevalstisko organizāciju fondam, sākotnēji nepieciešamais finansējums administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai, kā arī nepieciešamie līdzekļi aizsardzības budžetā u. tml. Manuprāt, šie fakti skaidri liecina, ka tehniskais budžets ir iegansts, jo ir jomas, kuras tiek atbalstītas un tās, kas paliek gaisā. Izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska pat rosina apturēt finansējuma piešķiršanu sporta būvēm, līdzekļus novirzot pedagogu algām. Ierosinājums netiek pieņemts. Ministre 5. martā paziņo, ka pedagogu algu paaugstināšana ir „mūsu prioritāte”. Tam seko LIZDA paziņojums – pikets 20. martā, jo politiskiem likumi un priekšvēlēšanu solījumi ir jāpilda. LIZDA vadītāja Inga Vanaga izsakās vēl tiešāk un skaidrāk: „Kāpēc tieši no pedagogu saimes tiek pagērētas vēl plašākas reformas, lai palielinātu algas par nieka 40 eiro, kaut gan publiskajā sektorā ir gadiem neīstenotas reformas, taču algas viņiem tiek palielinātas bez jebkādiem indikatīviem rādītājiem? Cik tas ir korekti šodien pret pedagogu? Kāpēc vienu likumu pilda, bet citu ignorē?” Ir vēl vārdu plūdi. Līdz pienāk 20. marta pikets, par kuru laikraksts informē šodien.

Vai tam bija jēga? Domāju, ka jā. To apliecina fakts, ka streika dienā atradās 1,7 miljoni eiro. Vēl vajagot kādus 9 miljonus eiro. Tās taču ir nieks, zinot valsts budžeta un izglītības sistēmas budžeta skaitļus! Zīmīgi ir K. Kariņa vārdi sarunā ar piketētājiem: viņš uzsvēra, ka ir skaidri redzama neefektīva līdzekļu izlietošana izglītības sistēmā, kur šogad plānoti 799 miljoni eiro. Šī summa ir ceturtais lielākais īpatsvars izglītībai Eiropā. Jautājums esot, kā šī nauda tiek tērēta. Acimredzot neefektīvi, ja jau pedagogu algas ir tik zemas. Piketa laikā naudu pedagogu algu paaugstināšanai sola atrast līdz maija vidum.

Cik gadus valstī tiek runāts, rakstīts, ka izglītība ir mūsu valsts politikas vadlīnija?! Izrādās, ka *de facto* (latīņu val. ‘faktiski’) tas ir blefs. No tukšām runām rodas vēl lielāks tukšums cilvēkos... Latvijas iedzīvotāji bēg no tukšuma. Par to liecina neoficiāli dati (oficiālo taču nav): ārpus Latvijas dzīvo un strādā vismaz 500 000; no izbraukušajiem, kā rakstīja Latvijas Universitātes profesors Mihails Hazans, 100 000 ir ar augstāko izglītību.

Viss turpinās. LIZDA padome vakar nolēma sākt streika procedūru. Citas izejas jau nav.

Džūkstes pasaku muzejā atklāta pasaku istaba

Publicitātes foto

◀ Džūkstes pasaku muzejā (Džūkstes pagasta Lancenieku skolā Tukuma novadā), uzsākot skolotāja un folklorista Anša Lerha-Puškaiša 160. jubilejas gadu, atklāta pasaku istaba, kur pirmskolu un jaunāko klašu audzēkņiem ir iespēja izzināt folklorista pierakstītās Džūkstes pasakas izstādē „Džūkstes Spridītis un Lielēdējs”.

Savulaik A. Lerhis-Puškaitis teikas un pasakas savā darbā izmantoja, lai attīstītu bērnu iztēli un domāšanu un veidotu latvisko vērtību sistēmu.

Izstāde veidota tieši mazākajiem muzeja apmeklētājiem, lai viņi ar izzinošiem un atraktīviem uzdevumiem varētu iepazīt mazo pasaules izzinātāju Spridīti un stīprinieku Lielēdēju no Lielmeža un atklāt viņu draudzības noslēpumus. Esot muzejā, vecāki kopā ar bērniem aicināti pasakas izspēlēt ar rokas lellītēm.

Uzsākta kampaņa „Spēks pateikt NĒ!”

Publicitātes foto

◀ Lai samazinātu tabakas izstrādājumu un alkohola atkarības izplatību, Veselības ministrija, motivējot cilvēkus atteikties no atkarību izraisošām vielām, uzsāk informatīvo kampaņu „Spēks pateikt NĒ!”. Izveidotas piecas informatīvi izglītojošas filmas, lai uzrunātu gan jauniešus, gan sabiedrību kopumā.

Aptuveni 40 % no kopējā slimību radītā sloga Latvijā ir saistīti ar dažādiem uzvedības riskiem. Galvenais no tiem ir smēķēšana, otrajā vietā – alkohola lietošana, liecina Slimību profilakses un kontroles centra pētījums „Smēķēšanas izplatība un sekas Latvijā” (2018). Šie dati parāda, ka Latvijas iedzīvotājiem nav pilnīgas izpratnes par atkarību izraisošo vielu lietošanas sekām, kā arī ir novērojams zināšanu un prasmju trūkums, lai cīnītos ar atkarībām.

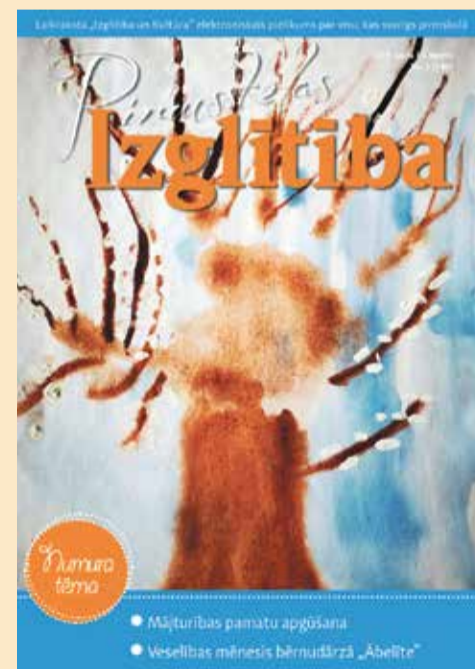
„Rēķini galvā” Latvijas kārtas fināls

Publicitātes foto

◀ 22. martā Rīgas 28. vidusskolā, pulcējot 84 dalībniekus, kas sevi pierādīja kā labākos trīs neklātienēs kārtās, notika starptautiskā projekta „Rēķini galvā” Latvijas kārtas fināls. Šis sacensības Latvijā notiek katru gadu, šogad jau 17. reizi.

Trijās sacensību nacionālās atlasē neklātienēs kārtās startējuši 3550 Latvijas skolēni un veterāni. Stabils pozīcijas saglabā iepriekšējie lideri: Smiltenes vidusskola, Rīgas 25. vidusskola, Ventspils Centra pamatskola, Rīgas 34. vidusskola, Rīgas 84. vidusskola, Rīgas 47. vidusskola, Rīgas Valsts 1. un 3. ģimnāzija, Cēsu Valsts ģimnāzija, Rīgas 66. speciālā vidusskola. Latvijas kārtas klātienēs finālā sešs dalībnieku kategorijās visvairāk godalgoto vietu ieguva Rīgas 25. vidusskola, Rīgas 34. vidusskola, Ventspils Centra pamatskola, Smiltenes vidusskola un Rīgas 47. vidusskola.

IZGLĪTĪBA KULTŪRA

Laikraksts „Skolotāju Avīze” iznāk kopš 1948. gada 1. janvāra, kopš 1990. gada 1. janvāra – ar nosaukumu „Izglītība”, kopš 1994. gada 6. janvāra – ar nosaukumu „Izglītība un Kultūra”.

Nedēļas laikraksts „Izglītība un Kultūra” Izdevējs: SIA „AB konsultants” Vienotais reģistrācijas numurs: 40103361805 Latvijas Republikas UR masu informācijas līdzekļa reģ. apl. Nr. 000701313

Redakcijas adrese: Dzirnava iela 21 Rīgā, LV-1010 Tālr.: 67096393, e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv www.izglitiba-kultura.lv Galvenā redaktora p. i.: Andris Barkāns Tālr.: 29252640

Reklāma un mārketingis: e-pasts: reklama@izglitiba-kultura.lv Tālr.: 25628748, 67096393

Literārā redaktore: Zigrīda Purvīce e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv Datorgrafiķe: Linda Prātniece e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv

Iespēsts tipogrāfijā „Mūkusala”. Tirāža: 2000. Abonēšanas indekss: 1092

Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauc uz „Izglītību un Kultūru” obligāti. Publikācijās paustais viedoklis ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pedagogu 20. marta cīņa par darba samaksas paaugstināšanu

Turpinājums no 1. lpp. ►

1. Pēc abu pušu sarunām jau tagad ir atrasti 1,7 miljoni eiro pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika izpildei ar šā gada 1. septembri, bet vēl nepieciešamie aptuveni 9 miljoni eiro tiks meklēti, sadarbojoties LIZDA un politikas veidotājiem.
2. Valdības un parlamenta pārstāvji nedēļas laikā ir aicināti sagatavot priekšlikumus 2019. gada valsts budžetam, parādot skaidrus vēl nepiecie-

šamā finansējuma avotus līdz šā gada maija vidum.

3. 27. martā LIZDA padome ārkārtas sēdē izvērtēs no valdības un parlamenta pārstāvjiem saņemto piedāvājumu un vajadzības gadījumā lems par pedagogu streika pieteikumu. Cīņa nav galā.

Apstāsimies uz mirkli! Atcerēsimies piketu! Labāk par vārdiem reizēm runā attēls. Tāpēc fotoattēlos bez parakstiem var redzēt piketētāju prasības, noskaņojumu, piketētāju reģionus, skolas.

Streikosim?...

„Ziedoņa klase” – izlaušanās istaba

IK ANDRIS BĒRZIŅŠ

Pirms nedēļas rīta pusē izrāvos no ikdienas darba ritma un, izmantojot Imanta Ziedoņa fonda „Viegli” ielūgumu, piedalījos izlaušanās telpu „Ziedoņa klase” atklāšanas svētkos.

Ideja dzimusi no mūsu viedā Imanta teiktā: „Klase jau arī ir tas, ko mums jāiedibina – visus kopā un atsevišķi, lai par mums saka: tie ir labas klases.” Fonda „Viegli” un I. Ziedoņa muzeja ļaudis sadarībā ar AS „Attīstības finanšu institūcija „Altum”, Eiropas Sociālā fonda projektu „Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai” un Labklājības ministriju izveidojuši savdabīgu modernu ziemas klases telpu Rīgā, Sporta ielas otrās mājas iekšējā pagalmā.

Svētkos sanāca kupls zie-

doņniešu pulks: fonda „Viegli” un I. Ziedoņa muzeja aktīvisti – fonda līdzdibinātāja Žaneta Grende, „Ziedoņa klases” vadītāja Elizabete Pavlovska, mūziķis Jānis Holšteins-Upmanis,

UZZIŅA

Patlaban izlaušanās istabas apmeklējumam var pieteikties ikviens interesents, rakstot uz e-pastu ziedonaklase@fondsviegli.lv.

Darba laiks: darba dienās plkst. 9.00–17.00.

Ieejas maksa I. Ziedoņa daiļrades cienītājiem: 7 EUR.

Piedāvājums skolēniem: nodarbība – 5 EUR. Iespējams izmantot projekta „Latvijas skolas soma” finansējumu.

„Altum” valdes priekšsēdētājs Reinis Bērziņš; ievēroju harismātisko Renāru Kauperu, krāšņo Agnesi Rakovsku; no izglītības darbiniekiem pazīnu Aiju Melli, harismas pilno ilggadējo Juglas vidusskolas direktori, kas bija starp pirmajiem deviņiem, kuri izmēģināja, kā, ieslēgti trīs dažādās klases telpās, 49 minūtēs ar zināšanām, atjautību un neatlaidību var izlauzties.

Kā vienmēr, svētkos bija īsākas un garākas runas. Atzīmēju E. Pavlovskas teikto: „Lai mācītos un gūtu zināšanas, klase var darboties jebkur – skolas aktu zālē, bibliotēkā vai mācību ekskursijā. Mūsu izlaušanās istaba apvieno patikamo ar lietderīgo – spēles elementus, sacensības garu un iespēju iepazīties ar pasakām no I. Ziedoņa grāmatas „Blēņas un pasakas”. Pasaka beidzās... līdz nākamajai reizei. ■

Grupa atklāšanas ceremonijas dalībnieku (no kreisās): Elizabete Pavlovska, Jānis Skutelis, Agnese Rakovska, Reinis Bērziņš, Aija Melle, Aivis Ceriņš.

Harismātiskais Renārs Kaupers un krāšņā Agnese Rakovska vienā no izlaušanās klases telpām.

Skolēni un jaunieši streiko pret vienaldzību un bezdarbību

IK ILZE BRINKMANE

Lai pievērstu uzmanību nepieciešamībai rīkoties klimata pārmaiņu samazināšanai, 15. martā Rīgā, Vērmanes dārzā, pulcējās simtiem jaunu un ne tik jaunu cilvēku, kuri piekrita būt daļa no globālās akcijas, kuru organizēja neformāla jauniešu kustība "Fridays for Future" („Piektdienas nākotnei”). Šī aktivitāte vienlaikus notika vairāk nekā 123 Eiropas un pasaules valstīs.

“Fridays for Future” ir starptautiska kustība, kuras aizsākumi meklējami 2018. gada augustā, kad zviedru skolniece Grēta Tunberga (*Greta Thunberg*) trīs nedēļas pēc kārtas katru skolas dienu sēdēja preti Zviedrijas parlamentam, protestējot pret valdības nerīkošanos saistībā ar klimata pārmaiņu krīzi.

Lai iestātos par labāku nākotni un rīcību klimata pārmaiņu samazināšanā, Latvijas Vides izglītības fonds (VIF) reizē ar citām vides organizācijām ekoskolu pārstāvjus un ikvienu interesentu aicināja piedalīties protesta akcijā, kas Latvijā sākās pie Ministru kabineta un noslēdzās pie Saeimas.

Lai izteiktu savu viedokli, Vērmanes dārzā uz skatuves drosmīgi kāpa 13 un 17 gadus veci skolēni. Viņu teiktajā izskanēja vienaldzības un bezdarbības nosodījums. To pastāvēšanu apliecināja arī pasākuma organizatoru pieminētā ministra Kaspara Gerharda vēstule sanākušajiem: tajā nebija ne vārda par draudiem klimata pārmaiņām, vien frāzes.

Viens piemērs, kas apliecina aktīvu rīcību. No 22. līdz 24. februārim Valmierā notika VIF organizētais ekoskolu ziemas forums. Pēc divu dienu izglītojošu nodarbību un sadarbību veicinošu aktivitāšu cikla dalībnieki vienotās kopīgā demonstrācijā, lai arī apkārtējos mudinātu pievērst uzmanību klimata pārmaiņu problēmai. Demonstrācija sākās foruma norises vietā – Valmieras sākumskolā, no kuras apmēram 200 jauniešu un pedagogu no Latvijas ekoskolām ar tematiskiem plakātiem un saukļiem rokās devās cauri pilsētas centram. Tās laikā dalībnieki dalījās grupās, lai vienlaikus īstenotu zibakciju divās plašāk apmeklētajās publiskajās vietās – laukumā pie tirdzniecības centra „Valleta” un pie Vidzemes Augstskolas. Zibakcijas vēstījums: „Mēs varam likt apstāties sev, bet klimata pārmaiņas neapstājas. Rīkosimies, mainīsim sevi, lai mazinātu klimata pārmaiņas!”

Demonstrācija tika organizēta, atsaucoties uz šobrīd Eiropā un visā pasaulē notiekošajiem skolu jauniešu protestiem, kuros

FOTO: Aija Lasmane

Jauniešiem vēl jāsteidz izteiksmīgāk noformēt plakātus.

FOTO: Aija Lasmane

Bērni, pusaudži, jaunieši, vīri un sievietes pulcējās streikam Vērmanes dārzā.

FOTO: Andris Bērziņš

Streikotāji labi organizētā kolonnā, ik pa brīdim skandinot trāpīgus saukļus, sākumā iet gar valdības ēku un tad garām Brīvības piemineklim uz laukumu pie Saeimas nama.

FOTO: Aija Lasmane

Meitenes rokās – trāpīgs un emocionāls plakāts.

FOTO: Aija Lasmane

Uz skatuves Vērmanes dārzā drosmīga pusaudze izsaka savu viedokli.

tiek pieprasīts klimata pārmaiņu politiku izvirzīt par prioritāti. Aicinot ikvienu aktīvi iesaistīties problēmas risināšanā, šoreiz tika uzsvērts, ka arī mūsu ikdienas paradumu maiņa var būt grūdiens pretī svarīgām pārmaiņām.

Daudz tiek runāts par nepieciešamību veikt reformas izglītībā, bet rodas priekšstats, ka jāreformē daudzu politiku un pieaugušo domāšana. Pēdējais laiks par apkārt notiekošo, par to, vai saudzējam dabu, sevi un līdzcilvēkus, domāt ne tikai radoši, bet arī vērtējoši. Iespējams,

kāds vīpsnāja un skeptiski nodomāja, ko gan šāda demonstrācija var ietekmēt, bet piekritu tiem, kas uzskata, ka var. Vismaz radās apziņa, ka ir domubiedri, kuri, iespējams, mainīs domāšanu „pēc mums kaut vai grēku plūdi”...

Sākas ar katra ikdienas paradumiem šķirot atkritumus, ar plastmasas maisiem, pudelēm un skārdenēm nepiesārņot mežu un jūru, uzņēmējiem domāt ne tikai par biznesa attīstību, bet arī par to, vai kravas ostās ir apgrozījuma procentu pieauguma skaitīšana, vai kravu (akmeņogles, naftas produkti, minerālmēsli utt.) pārkraušana atbilst civilizētām prasībām, vai upju ceļu aizbēršana un padziļināšana paver plašākas iespējas transportkuģiem un biznesam, vai netiek iznīcinātas zivju migrācijas un nārsta vietas, vai ledāju kušana ziemeļvalstīs notiek bez iemesla... Pārdomājamā ir daudz.

Norvēģijas likumdevēji ierosinājuši piešķirt Nobela miera prēmiju pusaudzei G. Tunbergai no Zviedrijas. Jācer, tā nebūs tikai atpirkšanās, kā dažkārt vecāki atpērkas, dāvinot jaunu rotaļlietu, bet gan citādi domājošo pateicība par meitenes uzņēmību: viņai izdevās pievērst pasaules uzmanību un likt vairāk domāt par to, kas paliks pēc mums nākotnē. ■

Trūkst kopīga valsts attīstības redzējuma

IK ILZE BRINKMANE

Daugavpils izglītības pārvaldes vadītāja **Marina Isupova** sarunā ir tieša un atklāta – izstrādāt izglītības attīstības stratēģiju vienā no lielākajām Latvijas pilsētām ir ļoti grūti. No aptuveni 9000 skolēniem 1800 mās vidusskolas klasēs kopumā 13 izglītības iestādēs, un viena sestā daļa šo izglītojamo mās neklātienas programmās. Skaitļi ļautu veikt skolu tīkla optimizāciju, bet pašvaldības deputātu iesakus lēmumu pieņemšanā vairāk ietekmē politiskā stabilitāte, vēlētajū balsis, mazāk – reālā situācija.

„Mūsu pilsētai pietiktu ar 5–6 vidusskolām, tādēļ patlaban par ilgtspējības un tālejošiem plāniem grūti runāt. Pārsvārā varētu pastāvēt pamatskolas, jo Daugavpili dzimušo bērnu skaits pēdējos astoņus gadus ir stabils, bet vidējās izglītības posms varētu tikt koncentrēts. Nepieciešamās pārmaiņas jāvada valstij, jo nezinām, kā veidosies novadu attīstība, taču redzējumam jābūt kopīgam visos līmeņos,” savu nostāju atklāj M. Isupova.

Domas starp reālo un vēlamo daļās

Dažas dienas pirms mūsu tikšanās noticis skolotāju pikets pie Saeimas ēkas: pedagogi klusējot, ar plakātiem rokās atgādināja, ka netiek pildīts Izglītības likums. M. Isupova ir pārliecināta, ka daudzu problēmu un neatrisināto jautājumu cēlonis ir kopēja valsts attīstības redzējuma trūkums un Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) arī nespēj atrisināt visu un būt atbildīga par Latvijas tautsaimniecības, ieskaitot teritoriālo, attīstību.

„Ja skolu slēdz pašvaldībā ar nelielu iedzīvotāju skaitu, tas nozīmē, ka tur dzīve apstāties, jo jauni cilvēki netiek motivēti tur palikt uz dzīvi. Pašvaldības ir kļuvušas par ķilniecēm, līdzīgi kā IZM, jo nevar finansiāli nodrošināt ne konkurētspējīgu atalgojumu skolotājiem, ne jaunā mācību

Skaitļi ļautu veikt skolu tīkla optimizāciju, bet pašvaldības deputātu iesakus lēmumu pieņemšanā vairāk ietekmē politiskā stabilitāte, vēlētajū balsis, mazāk – reālā situācija.

FOTO: Andris Bērziņš

Daugavpils izglītības pārvaldes vadītāja Marina Isupova sarunā ir tieša un atklāta.

satura ieviešanai atbilstīgu skolu vidi. Skolu tīkla sakārtošanu loģiski būtu risināt nevis katras atsevišķas pašvaldības ietvaros, bet gan mērķtiecīgi visas valsts mērogā, jau iepriekš plānojot visu teritoriju attīstību ilgtermiņā. IZM darba grupām mērķtiecīgi būtu jāstrādā ar katru pašvaldību, jo katrā ir ļoti atšķirīga situācija, nevis vienkārši pieprasīt atbildi, kuras skolas tiks slēgtas,” uzsvēr Daugavpils izglītības pārvaldes vadītāja.

„Esmu saņēmusi aizrādījumus, ka par maz domāts par odziņām katrā skolā, ka trūkst IKT attīstības plānu, bet vairākiem līdzšinējiem plāniem nav bijis finanšu seguma. Situācija, protams, atšķiras tad, ja kabineti ar jaunākajām tehnoloģijām jānodrošina 13 vai piecām skolām,” stāsta Marina. Kā gan skolu vadība var izstrādāt savu attīstības plānu un konkrētu izglītības iestādes specializāciju, ja īsti nezina, cik skolēnu tai būs tuvākajā nākotnē?

Domājot par izglītības iestāžu tīklu, pašvaldība ir noteikusi, ka vidējās izglītības programmas īstenošana tiek finansēta tikai no valsts mērķdotācijas, savukārt minimālais izglītojamo skaits 10. klasē ir 22 skolēni, Jozefa Pilsudska Valsts poļu ģimnāzijā – 18 skolēnu, minimālais uzņemšanas kritērijs – vērtējums, ne mazāks par piecām ballēm valsts pārbaudes darbos matemātikā, latviešu valodā un svešvalodā (mazākumtautību skolās – ne mazāk kā 46 % centralizētajos eksāmenos latviešu valodā).

Tikai skolu tīkla sakārtošana vien neatrisinās valstij būtiskus jautājumus, to vidū pedagogiskā personāla sagatavošanu un izglītošanu. Jau tagad Daugavpils skolās trūkst noteiktu mācību priekšmetu (dabaszinību, latviešu valodas) skolotāju, bet vidusskolu absolventi savām studijām nesteidzas izvēlēties augstskolu pedagoģiskās programmas.

Latviešu valodas attīstībai vāja vide

Pārdomas rada arī jautājums par pāreju uz mācībām valsts valodā. No 18 skolām mācības latviešu valodā notiek tikai Daugavpils Valsts ģimnāzijā, Daugavpils 12. vidusskolā, Daugavpils Vienības pamatskolā un Daugavpils Saskaņas pamatskolas vienā plūsmā. J. Pilsudska Valsts poļu ģimnāzijā pamatnodarbības notiek latviešu valodā, bet pārējās 13 mazākumtautību skolās pamatvaloda ir krievu valoda.

„Reāli latviešu valodas vide pastāv tikai pašvaldības un valsts iestādēs. Pieņemot lēmumu, ka 1. klasē notiek pāreja 50 : 50, tiek iznīcināta 20 gadus veiksmīgi īstenotā bilingvālās izglītības sistēma. Nedomāju, ka, piemēram, ētik un sociālās zinības bērni labāk izpratīs latviski, jo pat krieviski daudz ko uzver pamazām. Diezin vai tas veicinās motivāciju mācīties, būt Latvijas patriotam, par ko iecerēts runāt arī valsts aizsardzības mācībā utt. Jārespektē, ka pārsvarā vecāki ģimenē nerunā latviski, kāda daļa joprojām ir nepilsoņi. Dzīvojam un pieņemam lēmumus, izliekoties, ka viss ir ideāli un atrodamiem vakuuma,”

Pieņemot lēmumu, ka 1. klasē notiek pāreja 50 : 50, tiek iznīcināta 20 gadus veiksmīgi īstenotā bilingvālās izglītības sistēma.

stāsta M. Isupova, iesakot valdībai nesasteigt pāreju uz mācībām valsts valodā vispirms tāpēc, ka, viņasprāt, bērniem ir jādod iespēja apgūt zināšanu un personības attīstības pamatus dzimtajā valodā. Lidz šim bilingvālā pieeja esot nodrošinājusi rezultātīvus rādītājus valsts valodas apguvē: Daugavpils skolu absolventiem ir labas valsts valodas zināšanas, kuras ļauj pilnīgi netraucēti studēt augstskolās. Problēma drīzāk esot ar pieaugušo valodas apguves spējām. Speciāliste norāda: „Kaut gan pedagogi nepārtraukti pilnveido savas valodu prasmes, pilsētas izglītības iestādes, to vidū pirmskolas, šobrīd un tuvākajā nākotnē nav un nebūs iespējams nodrošināt ar nepieciešamo tādu pedagogu skaitu, kuri varētu brīvi vadīt mācību procesu valsts valodā.”

Daugavpils 3. vidusskolā tiek aprobēta kompetenču pieeja mācību satura apguvē. Pieredze liecinot, ka skolotājiem šis process

Skolotāja profesijas prestižs jāceļ, ne tikai uzrunājot ar saukļiem un apelējot pie sirdsapziņas. Apzinoties, ka dzīvojam patērētāju sabiedrībā, tas iespējams tikai ar konkurētspējīgu atalgojumu.

nav viegls tāpēc, ka kardināli jāmaina pieeja un domāšana. Lai īstenotu jaunās prasības, skolu vadītājiem būs jādomā par kvalitatīvu kadru piesaisti, kā arī metodisko materiālu izstrādi un iegādi. Visa nepieciešamā aprīkojuma nodrošināšanai vajadzīgi vismaz 120 tūkstoši eiro vienai skolai.

Vajadzīgi sagatavoti speciālisti

Tikpat daudzslāņains ir jautājums par iekļaujošo izglītību, jo, nepiemērojot papildu koeficientu bērnu ar īpašām vajadzībām mācību procesa nodrošināšanai, nav pietiekami daudz iespēju piesaistīt nepieciešamo speciālo pedagogu un citu speciālistu skaitu. Situāciju vēl glābj izveidotais Daugavpils pilsētas iekļaujo-

UZZIŅA

2019. gadā Daugavpils pilsētas izglītības iestādēs mās 14 012 izglītojamo, t. sk. 9286 skolā, bet 4726 pirmskolā. 364 bērni, kuru deklarētā dzīvesvieta ir Daugavpils pilsētā, apmeklē citu pašvaldību izglītības iestādes.

Izmaksas uz vienu izglītojamo:

- vispārīzglītojošajās skolās – vidēji 583,44 eiro gadā, 48,62 eiro mēnesī; ieskaitot ēdināšanu – vidēji 695,62 eiro gadā, 57,97 eiro mēnesī;
- bērnu un jauniešu centrā „Jaunība” – 204,96 eiro gadā, 17,08 eiro mēnesī;
- pirmskolas izglītības iestādes (PII) dienas grupā – vidēji 2226,46 eiro gadā, 185,54 eiro mēnesī;
- PII diennakts grupā – vidēji 3472,95 eiro gadā, 289,41 eiro mēnesī.

Dzīvojam un pieņemam lēmumus, izliekoties, ka viss ir ideāli un atrodamiem vakuuma.

šās izglītības atbalsta centrs, kurā strādā attiecīgi speciālisti.

Pilsētas bērnu vecāki saviem bērniem var brīvi izvēlēties jebkuru skolu, kuras attiecīgajā klasē ir brīvas vietas. Skolas uzdevums šajā gadījumā ir nodrošināt iespēju ikvienam bērnam mācīties viņam piemērotā programmā, iespējami ātrāk nosakot individuālās attīstības vajadzības.

„Visās pirmskolās un 11 skolās ir ieviesta programma „Atbalsts pozitīvai uzvedībai”. Pievēršam uzmanību tam, kā ir jārikojas un kas ir labi konkrētajā vidē. Nenorādām, ko nedarīt, bet vienojamies, ka darīsim to un to. Šī sistēma ļauj atklāt bērnus, kuri neiekļaujas, nesaprot. Uz pirmskolu tiek uzaicināts speciālists, kurš bērnu novēro, un tālāk notiek konkrēts darbs, bet, lai strādātu iekļaujoši, vajadzīgi sagatavoti skolotāji. Jau 2012./2013. mācību gadā uzsākām sadarbību ar Latvijas Universitāti un programmu „Atbalsts pozitīvai uzvedībai” ieviesām pamazām: kopš 2014. gada skolās, kopš 2017. gada pirmskolās. Piedalāmies visos iespējamajos projektos, piemēram, projekts bērnu individuālo kompetenču attīstībai ļāva dažās skolās piesaistīt skolotāju palīgus, kas ļoti palīdz, taču no mērķdotācijām viņus algot nevaram atļauties. No pašvaldības līdzekļiem vienā skolā, 1. klasē, skolotāja palīgu varēja piesaistīt pusgadu. Protams, ka adaptācijas periodā tas daudz palīdz,” atzīst Marina.

Lai gan nodrošinātu atbalstu iekļautajam bērnam, gan nepasliktinātu mācīšanās iespējas pārējiem bērniem klasē, vajadzīga sistēmiska pieeja bērnu ar speciālām vajadzībām iekļaušanai vispārīzglītojošajās skolās, turklāt jāiegulda resursi skolotāju sagatavošanā darbam ar iekļaujamiem bērniem. Sabiedrībai būtu jāapzinās, cik sarežģīts un atbildīgs darbs ir pedagogam, un jāsniedz viņam iespējami lielāks atbalsts.

M. Isupova stāsta, ka ir jaunieši, kas ieguvuši balvu „Daugavpils jaunais skolotājs”, bet, cerot saņemt lielāku atalgojumu, vēlas doties prom no Latvijas. Viņasprāt, skolotāja profesijas prestižs jāceļ, ne tikai uzrunājot ar saukļiem un apelējot pie sirdsapziņas. Apzinoties, ka dzīvojam patērētāju sabiedrībā, tas iespējams tikai ar konkurētspējīgu atalgojumu. ■

Aicinājums domāt plašāk jeb Kā atraisīt katra radošumu

IK ILZE BRINKMANE

„Iepazīstināsim, kāda ir labā prakse un kā Rīgas starptautiskā laikmetīgās mākslas biennāle (RIBOCA) ar saviem piedāvājumiem var atbalstīt skolotājus un skolēnus, lai viņi rastu iedvesmojošu un rosinošu vidi,” stāsta RIBOCA izglītības programmas vadītāja **Ieva Laube**, 11. martā uzrunājot skolotāju dienā saaicinātos pedagogus. Mērķis – ar lekcijām, diskusijām, praktiskajām nodarbībām un viesošanos mākslinieku studijās aktualizēt jautājumu par radošās domāšanas praksi izglītībā.

Radošums stundās: kā un kāpēc

Raunas vidusskolas direktors un vēstures skolotājs, kā arī skolotāju profesionālā atbalsta persona kurators **Edgars Plētiens** atgādina, ka viena no projekta „Skola 2030” caurvijām ir radošums un piebilst: „Radošums nav kosmos, bet normālas darbības stundā. Radošums ir cēlies no vārda „radīt”, tātad tas ir radīšanas process. Tomēr vēlos aicināt padomāt, kas ir radošums un kā tas varētu izpausties mācību stundā, kā arī padomāt par savu pieredzi šajā kontekstā.”

Skolotāji saņem pirmo uzdevumu – 10 minūšu laikā pa pāriem vai grupā pēc iedotās instrukcijas no baltas papīra lapas katram jāizloka putns. Edgaram par pārsteigumu, visi uzdevumu paveikuši samērā ātri un veikli, jo, kā atklājas, vairākums no sanākušajiem ir vizuālās mākslas skolotāji. Man ar padomu palīdz vizuālās mākslas skolotāja un tekstildizainere Dita Veģe, kura arī ar bērniem praksē izmēģina origami. Citi atklāj, ka bijusi tomēr neliela trauksme, jo uzreiz neesot izpratuši, kā un ko darīt, vajadzējis koncentrēties, domāt un pieņemt lēmumu par veicamajām darbībām.

Lekcijā „Radošums stundās: kā un kāpēc pie tā strādāt” E. Plētiens stāsta: „Ja gribam būt radoši, tad situācijai kaut kādā ziņā ir jābūt nepazīstamai. Biju iedomājies, ka ikdienā ar origami tik daudz un bieži nesastopaties. Ja stundā vēlamies būt radoši, uzdevumiem ir jābūt kompleksiem, jādome plašāk, jāsalīdzina vai jādome, kas būs uz priekšu, jāmeklē kopsakarības, jāsniedz vērtējums. Arī šodien, ja kādam uzreiz nesanāca izlocīt pareizi, ieteicu doties soli atpakaļ. Radošās darbības ir jāpieņem lēmumi, kā darīt un kuru ceļu iet, tādēļ cilvēkiem ir jāļauj gan strādāt patstāvīgi, gan sadarboties – apsprieties, paskatīties, kā veicas blakussēdētājam, turklāt videi jābūt nepiespiestai, jājūtas brīvi. Palīdzēja atgādnes, jo es nevarētu sadalīties ap 90 molekulās un pieiet pie katra no jums.”

Lektors dalās pieredzē ar

9. klases skolēniem doto uzdevumu vietējam laikrakstam uzrakstīt vēsturisku apskatu, kurā jāsalīdzina notikumi Latvijā un Rāunā. Pirms tam jāapmeklē Raunas muzejs, kā arī jāizmanto vēl citi informācijas resursi par laika periodu no 1918. gada līdz 1945. gadam. Skolotājs izstrādājis vērtības kritērijus un norādījis iegūstamos punktus:

- 1) darbs atbilst salīdzinoša apraksta formātam; ja forma netiek īstenota, darbu nevērtē;
- 2) ir virsraksts, kas norāda uz tēmu un ir paša radīts (1 punkts);
- 3) apraksta teksts loģiski sadalīts daļās pa laika periodiem: brīvības cīņas, Latvija demokrātijā (1920–1934), Latvija autoritārisma (1934–1940), Otrās pasaules karš Latvijā (1940–1945; 4 punkti);
- 4) darbā uzrakstīti vismaz četri paplašināti secinājumi par Raunas un Latvijas attīstību aplūkotajos vēstures periodos (secinājums ir paplašināts – 1 punkts; secinājums ir vienkāršs – 0,5 punkti; kopā 4 punkti).

“Ja stundā vēlamies būt radoši, uzdevumiem ir jābūt kompleksiem, jādome plašāk, jāsalīdzina vai jādome, kas būs uz priekšu, jāmeklē kopsakarības, jāsniedz vērtējums.

Izstrādāti kritēriji, lai skolēns iegūtu vērtējumu „izcili” (3 punkti), „labi” (2 punkti), „apmierinoši” (1 punkts); seko ailes „Kozinu sākumā” (raksturojums) un „Mans starpvērtējums” (raksturojums). Piemēram, ir teksta kritērijs (formulējums), un izcils vērtējums iegūstams, ja informācija ir formulēta vienkārši; ja nepieciešams, ir sniegti paskaidrojumi; darbs ir stilistiski korekts. Vērtējums „labi” ir tad, ja daļā darba informācija ir formulēta vienkārši; ir dažas stilistiskas kļūdas. Teksta ortogrāfija un interpunkcija izcili vērtēta, ja nav nevienas kļūdas, bet labi – ja ir pieļautas divas kļūdas. Profesionāli pamanīju ortogrāfijas kļūdas skolotāja rakstītajā tekstā, tādēļ nezinu, cik objektīvi var tikt novērtēti skolēnu sacerējumi. Ne uzreiz izprotams, kas ir vienkāršs formulējums, piemēram, skolēns saņem apmierinošu vērtējumu, ja darbā ir daudz neizskaidrota. E. Plētiens savā runā lieto vārdu „gradē”, stāstot, ka skolēni paveikto paši gradē. Šā vārda lietoju-

FOTO: Filips Šmits

Rīgas starptautiskās laikmetīgās mākslas biennāles skolotāju dienas dalībnieki apmeklēja Latvijas Mākslas akadēmijas Vides mākslas katedras vadītāja Kristiana Brektes studiju.

mam, manuprāt, vajadzētu skaidrojumu.

Daudziem skolotājiem interesantas šķita kolēģa pieminētās atgādes, kuras lietot klasē mācību procesā. Dažkārt tās tiek dēvētas par runājošajām sienām. Vēstures skolotājs vizuāli sadalījis krāsu aplūkos pa grupām, kuras nosaucis par mājām, piemēram, četri zaļi apli, četri dzeltenie apli. Vienas mājas grupai teksti vai attēli jāizvēlas vienādi, tad ir mājas ekspertu grupas atšķirīgās krāsās, lai visi skolēni uzzina citiem pieejamo informāciju. Kā apgalvo E. Plētiens, atgādes skolēniem palīdz labāk izprast, kā organizēt darbu.

Vizuālās mākslas skolotāja D. Veģe rezumē, ka viņa pie telpu sienām varētu piestiprināt atgādes par to, kā zīmējumā attēlot perspektīvu, kādi ir kompozīciju veidi.

E. Plētiens iesaka internetā noskatīties un noklausīties informāciju, kur izskan viedokļi par radošumu, tā mācīšanu skolā vai par to, kā apgalvo Kens Robinsons (*Ken Robinson*), kā skolas to nogalē.

No savas puses varu piebilst: profesore *Dr. psych.* Rīta Bebre monogrāfijā „Radošuma pētniecība Latvijā” norāda, ka 1997. gadā publikācijā „Kreativitāte un skolotāja personība” pirmo reizi ieteikts jaunvārds „radošums” kā latviskotais analogs jēdzienam „kreativitāte”: „Kreativitāte (ko latviskoti varētu saukt par radošumu vai citā jaunvārdā), manuprāt, ir noturīga individualitātes īpašība.” Rakstā autore, uzdodot jautājumu, ko varētu darīt vecāki un pedagogi bērnu radošuma veicināšanā, atbild vienkārši: „Pirmkārt, to neapspiest” – un iesaka vēl dažus paņēmienus: „Radošas personības ir sabiedrības bagātība, un tās vairot ir aicināti mūsu pedagogi, vis-

pirms jau atraisot un attīstot savu radošumu.”

Laikmetīgā māksla kā instruments un metode

Vai visas radošās izpausmes var dēvēt par mākslu? Tā būtu cita diskusija. RIBOCA izglītības programmas vadītāja I. Laube aicina izmantot laikmetīgo mākslu kā instrumentu dažādu tēmu un mācību priekšmetu izzināšanā, aplūkojot iedvesmojošus pasaules mākslas institūciju piemērus radošās domāšanas raisīšanai un laikmetīgās mākslas integrēšanai mācību saturā. „Tā ļauj apzināties, kas notiek pasaules mākslā, izprast, kā strādā mākslinieks, – iepazīt metodes, tehnikas, materiālus un darbu tēmas. Tas motivē skolēnus domāt, apsprieties,” uzskata Ieva un atgādina, ka jau notikušas ekskursijas (16 cilvēku grupā) ar mākslas vēstnešiem, ir izveidotas darba lapas „Pētāmāpe jeb Vingrinājumi radošajā domāšanā”, kur, norādot izmantotos materiālus, skicē jāizmēģina attēlot savu ideju par izvēlēto tematu.

Kā piemērs darba lapā ir aprakstīts Rebekas Hornas (*Rebecca Horn*) radītais darbs „Trīsstūris”, kas sastāv no liela divdimensiju auduma trīsstūra, ko nostiprina koka ieliktni: „Performancē izpildītāja var trīsstūri uzvilkt tā, ka viņas galva atrodas trīsstūra virsotnē, bet slīpās malas stiepjas priekšā un aizmugurē. Ķermenis ir pilnīgi noslēpts auduma iekšpusē. Šādā veidā valkājot trīsstūri, individuālais izpildītājs tiek pārveidots par lielu ģeometrisku formu. Ar savu skulpturālo konstrukciju ķermenim Rebeka vēlas komentēt cilvēka sarežģīto vēlmi vienlaicīgi būt gan izolētam, gan saskarsmē ar citiem cilvēkiem. Viņas ķermeņa paplašinājumi un konstrukcijas ir

apzināti neveiksmīgas un nefunkcionālas, tēlaini pastiprinot ideju par cilvēka sociālo neveiklību, bet arī rosinošas uz sarunu, pievērsot sev pastiprinātu uzmanību. Kad cilvēks uzvelk šos paplašinājumus, tie patiesi dod iespēju viņam uzsākt sarunu ar apkārtējiem.”

Citā darba lapā skolēniem dota iespēja izlasīt inženieru paredzējumus par nākotni un aicinājumu domāt, vai tie biedē, satrauc, iepriecina, piemēram: „Nākotnē gaismas lauka raidītāji (angļu val. *light field displays*), iespējams, padarīs liekas virtuālās realitātes brilles vai ekrānu, projicējot attēlu tiklīdz. Šīs ierīces varētu kļūt tikpat neuzbāzīgs aksesuārs kā saulesbrilles.”

Māksliniece, mākslas izglītības projektu autore **Linda Vigdorčika** ir pārliecināta, ka pasaule kļūst arvien vizuālāka, tādējādi vizuālāka kļūst arī komunikācija. Viņasprāt, laikmetīgā māksla var palīdzēt bērniem un jauniešiem atklāt, kas viņus interesē, un piedaloties dažādās performansēs, veidojot animācijas tēlus, radot saturu „YouTube”, radot jaunas datorspēles, kļūstot par profesionāliem datorspēļu spēlētājiem utt., sevi realizēt caur mākslu.

Pirmās Rīgas biennāles kuratore Katerina Grega (*Katerina Gregos*) izdevumā „RIBOCA” raksta: „Izstādes fokusā būs vairāki aktuāli jautājumi, piemēram, lielais paātrinājums, kādu vairums no mums mūsdienās piedzīvo urbānajos centros un megapilsētās; sabiedriskās dzīves un darba transformācijas; privātuma gals un postpatiesības, kā arī straujais zinātnes un tehnoloģijas progress un dažādo krīžu – ekoloģijā, kapitalismā, demokrātijā – pārvarēšana.”

Darboties savai nākotnei ar

TJN „Annas 2” atbalsta biedrības rīkotais pastmarku konkurss par godu nama 30 gadu jubilejai. Pastmarkas autore – Jasmīna Brīnuma.

IK ALDIS PŪTELIS

TJN „Annas 2” izglītības metodikis

Annas iela Rīgā ir vien ne daudz vairāk kā 100 metrus gara, un samērā likumsakarīgi, ka tik īsas ielas adrese piešķirta tikai vienu uz tās esošai ēkai. 19. gadsimta beigās celtajā ēkā jau 30 gadus, pulcējot visu vecumu radošus cilvēkus, mājā tehniskās jaunrades nams (TJN) „Annas 2”.

TJN „Annas 2” kā patstāvīga interešu izglītības iestāde sāka darboties 1989. gada 1. martā. Savā pirmajā darba rudenī nams Rīgas bērniem un jauniešiem piedāvāja 29 pulciņus, darbnīcas un studijas (to vidū mūsdienu jauniešiem jau gandrīz neizprotamo kinomehāniķa nodarbi, sporta laivu vai sadzīves estētikas pulciņu), bet šodien dažādo iespējamo nodarbošanās veidu skaits ir jau 39. Nama piedāvājums ir visai plašs ne tikai skaita ziņā. Uzsvārs uz tehniskajām nozarēm ietverts jau nama nosaukumā, tomēr tās nav vienīgās nodarbības, kas šeit tiek piedāvātas: papildus tehniskās modelēšanas ievirzei TJN piedāvā attīstīt mākslinieka talantu, kā arī garīgi un fiziski pašpildināties. Kopumā mūsu interešu izglītības programmu piedāvājums iedalāms piecos lielos blokos: tehniskais modelisms, multimediji, mākslas studijas, amatniecība un dizains un citas programmas, kas aptver visdažādākās radošās nozares.

Radīt ko īstu pašu rokām

Tehniskā modelisma bloka pulciņos audzēkņi paši izprojektē

un izgatavo darbojošos modeļus. Tas ir process, kas padara saprotamu būtību un atver ceļu uz visu tehnisko pasauli. Process var būt garāks, var būt īsāks, bet mērķis ir viens – radīt ko īstu pašu rokām.

UNIKĀLA IESPĒJA. PAŠIEM SAVS ČĒMPIONS

Trases un kordas automodeļu nodarbībās audzēkņi modeļus būvē paši. Tas nozīmē, ka jāiemācās gan izmantot praksē skolā iegūtās fizikas zināšanas, gan apgūt jaunas tēmas, ko skolā varbūt uzzinātu tikai pēc vairākiem gadiem. Projektējot savu mašīnas modeli, audzēkņi apgūst rasēšanu un rasējumu lasīšanu, metālapstrādi, lodēšanu un citas praktiskajam darbam nepieciešamas iemaņas. TJN „Annas 2” ir vienīgā vieta Latvijā, kur iespējams apgūt kordas modeļu būvēšanu. Tie ir nelieli modeļi ar iekšdedzes dzinēju, kas īpašā trasē traucas ar ātrumu līdz 200 un pat vairāk kilometriem stundā. Skolotāja Pāvela Šarigina vadībā šajā nozarē nama audzēkņi ir ieguvuši augstas vietas starptautiskās sacensībās, kur tiek vērtēts ne tikai modeļa attīstītais ātrums, bet arī tā uzbūves sarežģītība.

Savukārt trases automodeļus uz priekšu dzen elektromotors, tādēļ varētu šķist, ka šo modeļu būvēšana ir vienkāršāka, tomēr trases automodeļu sacensību dalībniekam jābūt arī sacīkšu braucējam, kas prot izmantot mehānikas likumus, lai modelis sasnieg-

ISRA rīkoto pasaules mēroga sacensību ilggadējs dalībnieks un divkārtējs vicečempions Andris Podosiņovs ar audzēkņiem pie trases.

Ik niansei ir nozīme. Lidmodelisti Spilves plāvās.

tu maksimālo ātrumu, bet neaवरētu. Kurš gan to varētu iemācīt labāk nekā Starptautiskās Trases automodeļu asociācijas (ISRA) rīkoto pasaules mēroga sacensību divkārtējs vicečempions un ilggadējs dalībnieks Andris Podosiņovs?! Namam ir arī sava 24 metru gara trase, kur notiek ne tikai treniņi, bet arī plašāka mēroga sacensības.

NO VIENKĀRŠIEM PLANIERIEM LĪDZ DRONIEM

Līdzīgi darbojas arī lidmodelisti savu padomdevēju Oskara Raudiņa un Ilmāra Breidaka vadībā (Oskars pats savulaik ir bijis raķešu un lidmodeļu pulciņa audzēkņis). Gan Oskars, gan Ilmārs, piedaloties sacensībās, arvien vēl apliecina savas praktiskās prasmes. Arī viņu audzēkņi modeļus gatavo, lai piedalītos sacensībās. Vispirms, dalībniekiem apgūstot pirmās nepieciešamās darba iemaņas un iemācoties pašu galveno – pacietību, tiek konstruēti pavisam vienkārši planieri. Radiovadāmie planieri, lidmodeļi ar dzinējiem, mūsdienās populārie droni – arī tos šeit izgatavo pašu rokām, turklāt nevis tikai prie-

kam, bet arī dalībai sacensībās, kurās tiek izcīnītas augstas vietas gan Latvijas, gan pasaules mērogā.

Sava pasaule vēl ir raķešu modelistiem, kuri veido modeļus, kas nevis vienkārši uzšaujas gaisā un spilgti uzliesmo (īkdienu cilvēka priekšstats par raķeti), bet gan lido iespējami ilgi, lidojumā precīzi attēlojot reālu kosmosa izpētē izmantojamu raķeti, un nosēžas norādītajā vietā.

KAS KUĢI NOTUR UZ ŪDENS

Arī radiovadāmi automašīnu un kuģu modeļi mūsdienās nav nekāds pārsteigums – par visdažādākajām cenām tos piedāvā gluži vai katrs internetveikals. Tomēr ir milzīga atšķirība starp veikalā sagādātu, kāda rūpnīcas inženiera izprojektētu un tad pie konveijera uzbūvētu modeli un tādu, kur par katru detaļu un elementu prot pastāstīt pats tā autors. Jurijs Terentjeva vadītajā pulciņā audzēkņi var paši izpētīt ne tikai to, kas nepieciešams, lai automašīna spētu kustēties un manevrēt, bet arī to, kas kuģi notur uz ūdens un, izpildot vadītāja komandas, liek tam pārvarēt šīs atšķirīgās vides pretestību.

Modeļu būvē jāizmanto visas zināšanas par fiziku un elektrotehniku, tās arvien jāpapildina un jāapgūst gluži praktiskas prasmes un iemaņas, kas noderēs dažādās dzīves jomās, bet tikpat labi arī īstu mašīnu un kuģu būvē. Modeļi, protams, ļauj eksperimentēt brīvāk, tie var avarēt, kuģi – nogrimt, taču tas ir vien mudinājums izpētīt cēloņus, novērst kļūmes un radīt no jauna, arvien tuvojoties ideālam.

KAD PARASTA PAPIĀRA LAPA PĀRTOP AUTOMAŠINĀ

Savukārt tehniskā modelēšana – atšķirībā no iepriekš aprakstītajām nodarbēm – nav vērsta uz funkcionējošu modeļu izveidi, tāpēc ir piemērota pašiem jaunākajiem audzēkņiem, lai mācītos izprast plakņu un trīsdimensiju modeļu sakarības. Skolotājas Ārijas Zariņas vadībā audzēkņi sāk ar iepriekš izveidotu sagatavju izkrāsošanu un sastiprināšanu, apgūstot, kā parasta papīra lapa pārtop par ēkas vai automašīnas modeli vai pat kādu dzīvnieku. Ar laiku audzēkņi paši veido sagataves un demonstrē apgūtās zināšanas un prasmes, kas varētu būt īpaši no-

izpratni un prieku

derīgas nākamajiem dizaineriem un arhitektiem.

IEPAZĪSTOT MĀKSLĪGO INTELEKTU

Mūsdienu cilvēks būtu gauži apjucis un bezpalīdzīgs, ja vide ap viņu pazaudētu elektroapgādi, jo dažbrīd elektroniskām ierīcēm uzticamies vairāk nekā kolēģiem un paziņām. Taču ne visi cilvēki zina, kādēļ noderīgā ierīce spēj veikt to, ko no tās sagaida. Elektronikas un robotu tehnikas pulciņā audzēkņi praktiski apgūst elektronikas elementu būtību, vispirms iemācās izveidot pavisam vienkāršas shēmas, kurās šie elementi savienoti, bet tad būvē arvien sarežģītākas konstrukcijas. Pulciņu vada zinošs un klorīts skolotājs – Egmonts Pavlovskis. Arī šajā nozarē notiek sacensības, kurās tiek vērtēts ne tikai tas, vai pēc uzdotās shēmas izveidotā ierīce darbojas (kas arī ne vienmēr izrādās viegli panākams), bet arī tas, cik eleganti shēma izveidota. TJN „Annas 2” audzēkņi nozares sacensībās vienmēr ir starp uzvarētājiem. Turklāt prasme uzbūvēt kādu elektronisku ierīci tiek izmantota arī visai konkrētam mērķim – būvējot nelielas mašīnas ar ierobežotu, tomēr mākslīgo intelektu – robotus.

Tilts starp tehniskām zināšanām un mākslu

Tē nepieciešamas ne vien telpiskās domāšanas iemaņas un prasmes izmantot instrumentus, bet arī mākslinieciskas idejas.

Savulaik Alvis Balodis namā aizsāka ko nebijušu – tieši zēniem paredzēta apģērba šūšanas pulciņu (šobrīd pulciņš vairs nedarbojas), bet kopš 2018. gada viņš vada dizaina darbnīcu, kurā galvenais uzsvārs, ļaujot vaļu iztēlei un liekot rokām tikt tai līdz, likts uz visdažādāko koka objektu izveidi. Darbnīcas projekti un objekti saņēmuši augstu atzinību, tie izstādīti pat karaļnamos, piemēram, 2010. gadā Alvja un Reiņa Baloža gatavotais šūpulzīrgis izstādīts Beļģijas karaļa pili Briselē. A. Balodis ir atzīts šūpulzīrgu speciālists, kurš uzņēmis šūpulzīrgu meistarū ģildē (*The Guild of Rocking Horse Makers*).

„Tehnoannas pagrabim” drīz 25!

A. Baloža veikums nozīmīgs vēl kādā sakarā – no viņa un nelielas domubiedru grupas aizsāktā ekspozīciju cikla izaudzis Latvijā un Baltijā pirmais zinātnes centrs „Tehnoannas pagrabi”, kas nākamgad svinēs savu 25. gadskārtu. Zinātnes centra eksponāti, kas radīti pašu rokām, apvieno zinātni, amatniecību un mākslu ar izziņu veicinošu metodiku. Par zinātnes centra metodikas veidošanu, nodrošinot to, ka ekspozīcijas un projekti būtu gan saistoši, gan iz-

Izmērs nav galvenais, galvenais ir kvalitāte. Darbojas elektroniku pulciņa audzēkņi.

glītojoši, kopš 1998. gada atbild izglītības metodiķe Dace Balode. Līdz 2010. gadam tieši „Tehnoannas pagrabi” bija Latvijā vienīgā vieta ar planetāriju. Zinātnes centra komanda sniedz atbalstu arī TJN „Annas 2” projektos, piemēram, dalībai 2018. gadā notikušajā pasākumu ciklā „Tā daļa Rīgas”. 2018. gada nogalē D. Balode saņēma Gada balvu interešu izglītībā nominācijā „Par ieguldījumu interešu izglītībā”.

Mācāmie izpausties

Namā apgūstami arī visi svarīgākie mūsdienu multimediju veidi (datorgrafika, programmēšana, foto, video, animācija), kas arī apvieno mākslu un tehniku. Jau vairāk nekā 20 gadu namā ir sava animācijas studija, ko vada māksliniece un animatore Ilze Ruska (viņa piedalījies atzinību guvušu animācijas filmu „Randiņš Belevilā” un „Kirikū un burve” veidošanā). Studijas audzēkņi ne tikai veido savas filmiņas, bet arī piedalās vairākos ievērojamos pasākumos, to vidū pagājušajā gadā Latvijas simtgadībai veltītajos projektos. Animācijas studija rīko arī bērnu animācijas filmu festivālu „DEBESSmANNA”. Foto meistar-darbnīcu namā vada Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks Andrejs Grants, mākslinieks, kam piemīt mākslinieciski oriģināla domāšana, kas arī tiek mācīta jauniešiem meistar-darbnīcā.

TJN „Annas 2” var lepoties ar savu kinostudiju, ko vada Viesturs Graždanovičs. Audzēkņi apgūst filmēšanas un montāžas prasmes, veido sižetus par saviem kolēģiem no citiem pulciņiem, lai pamazām

“ Darbojoties TJN, audzēkņi apjauš, kādēļ skolā jāapgūst vienas vai otras zinības un kā tās izmantojamas praktiski.

Galdnieku darbnīcā: sākam no paša vienkāršākā un tad taisām jebko.

nonāktu līdz pašu veidotām un režisētām filmām, kādas savulaik bija pamatā īsfilmu festivālam „2ANNAS”, kas šogad notiks jau 24. reizi. Latvijā plaši zināmais festivāls, kas arvien nes ar namu saistīto nosaukumu, savos pirmsākumos bija tieši skolēnu un jauniešu veidoto filmu skate.

Ārpus tehnisko nozaru nodarbībām

Kā jau to norāda nosaukums, Annas ielas namā svarīgākās ir tehniskās nozares – te to pilnveidošanai radīta auglīga vide, gan nodrošinot darbnīcas ar nepieciešamo aprīkojumu un izejmateriāliem, gan piesaistot zinošus skolotājus – savas jomas ekspertus. Papildus tehnisko nozaru nodarbībām namā ir iespējas arī zīmēt, gleznot, šūt, veidot objektus no papīra vai liet svecēs, iepazīt mūsdienu teātri, veidot un attīstīt savu ķermeni un garu aerobikas un jogas nodarbībās, mācīties interesanti atskatot ierakstītu mūziku didžeju pulciņā, savu mūziku radīt datoru akustiskajā studijā vai pilnīgi bez tehniskiem palīgīdzekļiem *beatbox* (angļu val. ‘ritms’) studijā, apgūt tautiskas mūzikas pamatus un tautas instrumentu gatavošanu, iepazīt cilvēka organisma mikrokosmu

Tas nav konveijers! Ieskatš kordas modeļu darbnīcā.

Lai aktualizētu interešu izglītības nozīmi, TJN „Annas 2” šogad savu 30 gadu jubileju svin ar interešu izglītībai veltītu pasākumu – simpoziju „Interesu izglītība 21. gadsimtā: radošums, personība, karjera”.

Lai kopā ar vietējiem ekspertiem un ārzemju kolēģiem diskutētu par iespējām un izaicinājumiem interešu izglītībā Latvijā un pasaulē, 2. aprīlī simpozijā aicināti piedalīties politikas veidotāji un interešu izglītības centru vadītāji no visas Latvijas.

Zināšanas ir jāapgūst, jāapzinās to izmantojuma iespējas, un tad jārada kas jauns

TJN nodarības nav tikai laika kavēklis vai alternatīva telefona un datora ekrāna košajai ikdienai. Darbojoties TJN, audzēkņi apjauš, kādēļ skolā jāapgūst vienas vai otras zinības un kā tās izmantojamas praktiski. Te iemācās saprast apkārtējo pasauli un nepazaudēt cilvēces iepriekšējo paaudžu sakrātās un apkopotās zināšanas. Te apgūst iemaņas, kas var ietekmēt jaunā cilvēka turpmāko karjeru, veidojot ieguvumu ne vien viņam personīgi, bet visai valstij kopumā. Snaudošas zināšanas nekādu labumu nedod – tieši par to pēdējā laikā daudz diskutēts izglītības nozarē. Zināšanas ir jāapgūst, jāapzinās to izmantojuma iespējas – un tad jārada kas jauns.

Lai īstenotu savas radošas idejas, nams ir atvērts jebkuram interesentam no 5 līdz 25 gadu vecumam. Mūsu durvis vienmēr ir atvērtas ziņkārīgajiem un izzināt gribošajiem, tāpēc gaidām ciemos uz ekskursijām (iepriekš vienojoties par apmeklējumu), meistar-klasēm, nodarbībām un ik rudeni svinamajiem svētkiem, kad no nama jaunrades spēka atdzīvojas visa Annas iela. ■

„Superpuika” kopš 1990. gada

TJN „Annas 2” vārds ir saistīts ar īpašu Latvijas mēroga notikumu – konkursu „Superpuika”, kura pirmsākums meklējams 1990. gadā. Konkurss „Superpuika” sākās ar domu padarīt interesantāku nama audzēkņu ikdienu, un tas notika tikai nama iekšienē. Konkurss augot plašumā un dodot iespēju jebkuram zēnam no Latvijas izpildīt praktiskus, radošos, erudīcijas un fiziskos uzdevumus un cīnīties par superpuikas titulu, Annas ielā organizētā pasākuma fināls jau kļūst par iespaidīgu izrādi, ko daudzi atceras notiekam Rīgas cirka arēnā.

Kopš 1995. gada namā tiek organizēts vēl kāds par tradīciju kļuvis pasākums – „Svētki Annas ielā”, kur nama iemītnieki vienu dienu apdzīvo Annas ielu visā tās garumā un, aicinot jaunus audzēkņus atrast saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas, atraktīvi parāda, kas namā notiek.

Ģimnāzijā bērni nebaidās kļūdīties

IK ILZE BRINKMANE

Rīgas Klasiskajā ģimnāzijā kompetenču pieeja mācību saturā un darba organizācijā tiek īstenota jau ilgstoši. Pirms diviem gadiem izstrādāta izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība, ar kuru iepazīstināti skolotāji, skolēni un viņu vecāki. Laikraksta redakcijai bija iespēja vērot, kā sākumskolas un pamatskolas klasēs norit stundas un notiek projektu aizstāvēšana.

Skolēnus iedrošina ar pozitīvu vērtēšanu

Sarunā ģimnāzijas direktors **Romans Alijevs** uzsver, ka skolēni ir jāmotivē un skolā jāveido tāda vide un gaisotne, lai skolēniem ir visas iespējas darboties un lai piedāvātais mācību saturs radītu interesi.

„Lai rastos interese, skolēniem ir jābūt izvēlei un par paveikto jāsaņem atalgojums. Mācību procesā viņi krāj punktus, kas pēc noteiktiem kritērijiem summējas atbilstīgi plāna izpildei, lai sasniegtu noteiktu mērķi. Katra tematiskā bloka noslēgumā sakrātie punkti pārvēršas atzīmēs 10 ballu skalā, nevis tiek izlikts negatīvs vērtējums uzreiz pēc kāda neizpildīta uzdevuma. Nekādā gadījumā nedrīkst parādīties vērtējums, jo bērnu nedrīkst sodīt par to, ka kaut ko neapgūst uzreiz. Daudziem izpratne par lietām rodas pamazām,” izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas pieeju ģimnāzijā skaidro R. Alijevs. Skolēni zina, kādu maksimālo punktu skaitu var iegūt, piemēram, dabaszinībās, paši skaita un rēķina iegūtos punktus, veido savu punktu banku visos mācību priekšmetos.

„Šajā sistēmā nav negatīvu iezīmju, tā vērsta uz pozitīvu vērtēšanu, kura tikai motivē, sekmē un apbalvo. Lai skolotājs zinātu, kas katram ir pa spēkam, kas rada grūtības, ar kādām problēmām saskaras, pildot kādu uzdevumu, kā arī pašam skolēnam dotu iespējas analizēt, kāpēc izpildījis tikai 52 % un saņēmis tik vai tik punktu par katru izpildīto uzdevumu, esam ieviesuši iknedēļas eksprespārbaudes darbus, kas aizņem 15 minūšu. Skolēnam ir skaidrs, par ko konsultēties ar skolotāju. Tiek radīta situācija, ka pats aizies līdz atbildei, noskaidros, ko nebija izpratis. Vēlami, lai bērni nebaidās pildīt uzdevumus, nebaidās kļūdīties, bet vēlas kaut ko darīt – risināt uzdevumus, piedalīties projektu sagatavošanā, pētnieciskajā darbā utt.,” uzsver direktors.

Piemēram, 1. klasē bērni saņem darba lapas, kurās atspoguļojas viņu zināšanas un to lietojums. Vēlāk tās tiek apkopotas un izveidota katra individuālā mācību grāmata. Vasarā to iepazīst vecāki, un bērniem, uzsākot 2. klasi, ir iespēja atkārtoti ielūkoties,

Ģimnāzijas direktors **Romans Alijevs** uzsver, ka skolēni ir jāmotivē.

Direktora vietniece izglītības jomā **Galina Rafalsone** stāsta, ka katru nedēļu skolotājiem notiek metodiskā diena.

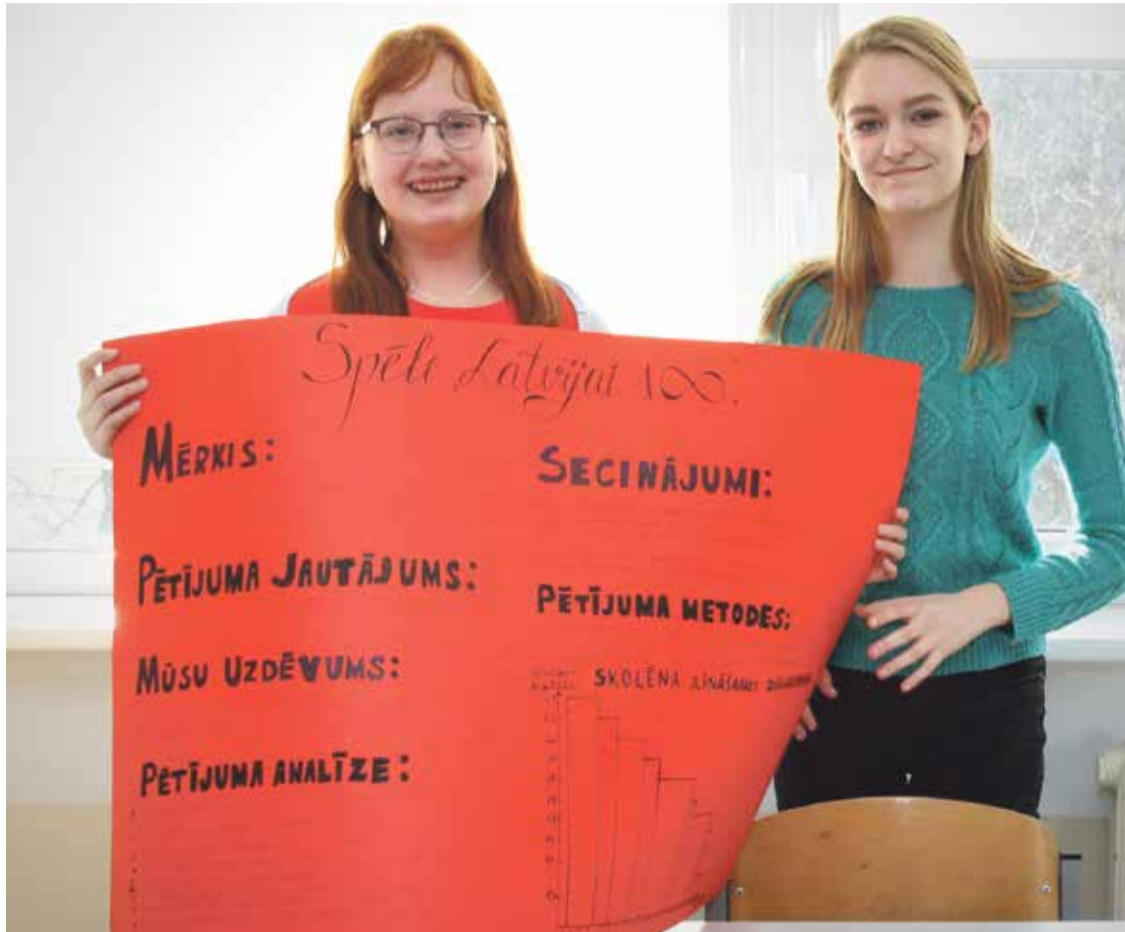
kādus uzdevumus risinājuši. Skolotāji un vecāki var novērtēt mācību sasniegumu attīstības dinamiku.

Nopietna uzmanība pievērsta katra bērna spējām

Rīgas Klasiskajā ģimnāzijā mācās 1680 skolēnu, strādā 129 pedagogi, klasē vidēji ir 30 skolēni. Atbildot uz jautājumu, vai klasēs ir arī bērni ar īpašām vajadzībām un izteiktām mācīšanās grūtībām, R. Alijevs apstiprina, ka ir bērni, kuriem nepieciešama speciālistu palīdzība. Dažkārt vecāki nepiekrīt, taču skolas administrācija tam pievērš nopietnu uzmanību. 18 sākumskolas klasēs ir viens pedagoga palīgs, rasta iespēja nodrošināt divus speciālos pedagogus, trīs psihologus un divus logopēdus.

Speciālais pedagogs ar konkrētu skolēnu strādā reizi nedēļā pēc individuālas programmas, bet ikdienā, stundu laikā, šiem bērniem ir speciāla pieeja. Speciālas nodarbības ir bērniem, kuriem ir logopēdiskas problēmas.

„Ja bērnam ar mācīšanās grūtībām nav nodrošināts atbalsts, tad viņš ātri zaudēs prieku mācīties, jo visu laiku kaut kas nesānāk. Visbiežāk šiem bērniem

ZPD jau 7. klasē uzsāk skolēni, kuri paši vēlas pētīt, eksperimentēt, secināt, piemēram, divas meitenes izveidojušas spēli „Latvijai 100”, kurā ir dažādi jautājumi. Diagramma liecina, ka pareizi ir 66 % atbilžu.

Ela izvēlējusies nopietnu tematu – smēķēšanas kaitīguma izpratnes līmeņa ietekme uz pusaudžu izvēli smēķēt.

nav attīstīta pirkstu sīkā motorika, tāpēc rakstīšana sagādā lielas grūtības un padodas ļoti lēni. Diemžēl skolas budžetā nav tāda finansējuma, lai nodrošinātu, ka speciālists atrodas blakus visu laiku,” skaidro R. Alijevs un piebilst, ka katra mācību gada sākumā, septembrī, kad notiek adaptācijas periods, speciālisti novēro stundās notiekošo, lai laikus secinātu, ar kuriem bērniem vajadzēs strādāt papildus.

Direktors atzīst, ka nākas lauzīt galvu, kā sadalīt pieejamos finanšu līdzekļus, piemēram, algot speciālistus vai palielināt atalgojumu skolotājiem. Ģimnāzijas

vadītājs atklāj arī, ka spēj nodrošināt skolu ar diviem speciālajiem pedagogiem un citiem speciālistiem, tikai izmantojot daļu no administrācijai paredzētā budžeta. Pedagoga palīgs vairāk esot kā ugunsdzēsējs situācijās, kad kāds bērns kļūst agresīvs, skaļi kliedz, sēž zem galda, lai skolotājs var turpināt darbu ar pārējiem, piemēram, 29 skolēniem. Izrādīto emociju iemesli ir visdažādākie, ne vienmēr saistīti ar veselības problēmām, reizēm bērns nav izgulējies vai mājās piedzīvojis agresīvu uzvedību, vecāku ļoti autoritatīvu attieksmi u. tml.

„Mūsu izstrādātā vērtēšanas

sistēma veidota, ievērojot to, ka bērni ir ļoti dažādi, ar atšķirīgām uztveres spējām,” norāda R. Alijevs.

Skolotāji aprobē dažādas metodikas

Direktora vietniece izglītības jomā **Galina Rafalsone** stāsta, ka katru nedēļu skolotājiem notiek metodiskā diena, tiek veidotas pedagoģiskās laboratorijas, kur aprobē dažādas metodes, eksperimentē.

Piemēram, Singapūras metodiku lieto, kad tiek organizēts mācību darbs grupās. Bērni mācās viens no otra sadarbojoties:

un vēlas kaut ko darīt

UZZIŅA

Mācību sasniegumu vērtēšana 4.–12. klasē notiek atbilstīgi normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, tiek lietota dažādiem pārbaudes mērķiem, izmantojot daudzveidīgus metodiskos paņēmienus:

- diagnosticējošā vērtēšana – diagnosticējošie darbi mācību kursa sākumā, vērtējums – procentos vai „ieskaitīts” („neieskaitīts”);
- formatīvā jeb veidojošā vērtēšana, lai nodrošinātu atgriezenisko saiti, pilnveidotu izglītojamo zināšanas un prasmes un precizāk norādītu uzdevumu jomas, kurās izglītojamajiem veicas un kurās nepieciešami uzlabojumi, vērtējums – „ieskaitīts” („neieskaitīts”);
- summatīvā jeb apkopojošā vērtēšana:
  - iknedēļas eksprespārbaudes darbi daudzveidīgās formās atgriezeniskās saites nodrošināšanai, vērtējums – procentuāli, tematiskā bloka nobeigumā tiek izlikts vidējais vērtējums 10 ballu skalā;
  - ieskaites vērtējums, kuru veido uzkrātie punkti par mācību darbību tematiskā bloka apgušanas laikā, vērtējums – 10 ballu skalā;
  - tematiskā bloka noslēguma vērtējums, lai novērtētu kopējo situāciju vai sasniegumus, noskaidrotu izglītojamā zināšanu un prasmju kvantitāti un kvalitāti, vērtējums – 10 ballu skalā.

mācās pāros un pa vairākiem (līdz četriem) grupās, kur mācās sadarboties ar partneri pa labi un pa kreisi, pa diagonāli, kā arī strādā individuāli, bet katra veicama uzdevums ir daļa no grupas kopīgā uzdevuma. Ja kādam uzdots sagādāt grūtības, tad citi palīdz, paskaidro. Kā skaidro direktors, šo metodi vispirms apgūst paši skolotāji un pēc tam lieto mācību stundās visās vecuma grupās.

SINGAPŪRAS METODIKA PRAKSĒ

Pirms ielūkojamies stundās notiekošajā, direktora vietniece izglītības jomā **Olga Gorodņičaja** paskaidro, ka katrā klašu grupā skolotāji ir vienojušies par vienu tematiku, par kuru sagatavoti uzdevumi, piemēram, 1. klases skolēni apgūst tematiku „Pilsēta, kurā es dzīvoju”.

Nonākam atsevišķā sākumskolas korpusā. Klasē ir ap 15 bērnu un viņi sēž grupās pa trīs. Latviešu valodas skolotāja Kristīne Amoliņa jautā: „Vai tu, Samuel, zini, kā nosauksim māju, kurai ir trīs stāvi? Varbūt tu, Ņikita, zini? Sauksim visi kopā: trīsstāvu māja. To arī uzrakstām. Vai rakstām ar vārdiem vai cipariem? Paskatieties paraugā! Margarita, vai varam rakstīt tā, kā teica Matvejs? Jā, rakstām ar vārdiem, nevis cipariem.” Pārliecināties, ka katrs pilda savu individuālu uzdevumu, bet arī palīdz viens otram un skolotāja seko, kā viss notiek. Noskaidrojas, ka latviešu valodas stundās vienas klases skolēni sadalīti divās daļās, tādēļ katrā telpā mācās 15 bērnu.

Vienā no 3. klasēm skolēni kopā ar skolotāju Ievu Mauriņu apspriežas par Latvijas arhitektūru, ēkām un pieminekļiem, kas atrodas Rīgā. Darba lapās jāpazīst un jāuzraksta, piemēram, ka attēlā redzamais ir Brīvības piemineklis.

Elinas Jeganovas vadītājā matemātikas stundā valda čala un fonā skan mūzika. 30 skolēnu grupās pa četri pilda matemātikas uzdevumus. Tos pašus uzdevumus grupās pa četri pilda arī citi pirmklasnieki, tikai skolotājas Aļinas Artjuhas stundā valda klusums. Skolotāja ir arī grāmatas par to, kā mācīt matemātiku bilingvāli, autore.

Nokļūstam arī dabaszinību stundā. 2. klases skolēni nosauc Latvijā sastopamo dzīvnieku vārdus. Skolotāja Olga Sušinska aicina atcerēties vienu vēl nepieminēto, līdz visi kopā secina, ka viens no dzīvniekiem latviski saucas cauna. Viens no skolēniem izskatās nedaudz izbrīnīts, bet izrādās, ka zēns ar vecākiem tikai nesen pārbraucis no Sko-

Jurijs savā ZPD pēta ūdens attīrīšanu.

Sākumskolā mācību darbs pārsvarā tiek organizēts grupās. Skolotāja loma – paskaidrot neskaidro un vērot, vai uzdevums izprasts pareizi.

Elinas Jeganovas vadītājā matemātikas stundā 2. klases skolēni aktīvi apspriežas un fonā skan mūzika.

Ģimnāzijā bērni nebaidās kļūdīties un vēlas kaut ko darīt

Turpinājums no 11. lpp. ►

tijas, runā angļiski, samērā vāji krieviski, bet latviski mācīties tikai sāk.

Mācās pētīt, eksperimentēt un secināt

G. Rafalsone stāsta, ka 10. klasē ir tāds mācību priekšmets kā pētnieciskās darbības pamati. Tas ir autordarbs, un programma apstiprināta Izglītības un zinātnes ministrijā. Vidusskolas klasēs visi skolēni mācās rakstīt zinātniski pētniecisko darbu (ZPD), un valsts līmenī iegūti atzīti rezultāti.

„Pirmos ZPD elementus apgūst jau sākumskolā, 4.–6. klasē, bet sistemātisku darbu sāk 7. klasē. Izveidotas 10 pētnieciskās grupas, tajās darbojas 5–7 skolēni, kuri paši vēlas pētīt, eksperimentēt, secināt. Pirmā semestra laikā izvēlas aktuālu tematu, uzvina, kā formulēt mērķi, uzdevumus, kas ir hipotēze. Pirmos rezultātus noformē uz speciāliem posteriem (plakātiem), un notiek posterdiens. Tieši šodien notiek grupu prezentācijas. Pārējie, kuri neraksta darbu, ir klausītāji un tiek iesaistīti procesā citās lomās. Prakse liecina, ka daudzi pēc tam izsaka vēlēšanos nākamajā gadā piedalīties pētnieciskajā darbā. Manuprāt, tas liecina, ka kompetenču pieeja jau reāli darbojas,” secina G. Rafalsone. Direktors piebilst, ka skolotāju uzdevums ir ZPD integrēt mācību procesā.

Izdodas dzirdēt dažas uzstāšanās, piemēram, divas 7. klases meitenes izvēlējušās pētīt tradīcijas dažādu tautību 7. klases skolēnu ģimenēs un secinājušas, ka visvairāk pārstāvēti krievi, jauktās latviešu un krievu ģimenes, bet ir arī gruzīni, burjati un baltkrievi. Bijušas pārsteigtas, ka ir ģimenes, kurās regulāri rīko šašlika sezonas vai pidžamu balles, ir ģimenes, kas katru gadu apceļo citu valsti. Anketas aizpildījuši skolēni kopā ar vecākiem. Mērķis – turpināt pētniecību un noskaidrot, kā ģimenēs svin kādus no visiem zināmajiem svētkiem.

Divas citas skolnieces izveidojušas spēli „Latvijai 100”, kurā jāatbild uz dažādiem jautājumiem. Spēlētāji zinājuši 66 % atbilžu, piemēram, par kokiem, par Latvijas karoga krāsu, bet autores secinājušas, ka, lai paaugstinātu savu zināšanu līmeni, vairāk jāinteresējas par tradīcijām, kultūru un notikumiem Latvijā. Uz jautājumu, kāds ir nākamais mērķis, meitenes atbild – izdomāt vēl sarežģītākus jautājumus. Uzzinām, ka abas padziļināti apgūst matemātiku un iegūtās zināšanas palīdzējušas izveidot diagrammas un procentuāli aprēķināt pareizas atbildes.

Projektus palīdzējusi īstenot latviešu valodas un literatūras

skolotāja Inga Balga.

Citā klases telpā notiek rosīga projektu apspriešana ģeogrāfijas un ķīmijas nozarē. Kā notiek vērtēšana? Skolotājs Alvis Tukāns saka – vadot projektu darbu, skolotājs zina, cik katrs tajā ieguldījis, bet, noklausoties prezentāciju un atbildes uz jautājumiem, tos vērtē arī 8. klases skolēni. Piemēram, Jurijs sācis pētījumu par ūdens attīrīšanu, bet Ļubova – par to, kā darbojas dabiskie indikatori: sā-

kusi ar ogām un dārzeni, kas bijuši mājās, – zemenēm, sarkanajiem kāpostiem, novērojusi, kā mainās to sulas krāsa, ja pievieno kādu ķīmisku vielu. Pašai tas šķiet interesanti un aizraujoši, un meitene darbu grasās turpināt.

7. klases skolēns Ivans fizikas skolotājas Raisas Stunžānes vadībā sācis interesēties par vēja ģeneratoriem. Lai gan reizēm grūti latviski izskaidrot, kas notiek ar vēja enerģiju, ar skolotājas palī-

dzību visi izprot, ar ko regulēta temperatūra un kā siltums aizplūdis uz apkārtējo vidi. Paveikto, rūpīgi kaut ko atzīmējot piezīmju lapās, vērtē arī 10. klases skolēni.

Sociālo zinību stundā izdodas dzirdēt vēl divu pētījumu pieteikumu. Ela izvēlējusies nopietnu tematu – smēķēšanas kaitīguma izpratnes līmeņa ietekme uz pusaudžu izvēli smēķēt, jo saprot, ka tā ir problēma vienaudžu vidū un viņas ģimenē. Meitene mēģinās

apzināt, cik daudzi 7.–9. klases skolēni smēķē, un vēlāk pamatot, kādu iespaidu tas atstāj uz veselību. Tas nav redzams ar acīm, vien attēlos, kur fiksētas izmaiņas cilvēka organismā. Aleksandra vēlas noskaidrot, kādas ir pusaudžu spējas atšķirt taisnību no meliem plašsaziņas līdzekļos. Atliek vien novēlēt nopietnu izpratni, kad ir redzama, dzirdama un izlasāma patiesība, kad – puspatiesība un kad – klaji meli. ■

Lai skolotāji veiksmīgāk īstenotu, piemēram, Singapūras metodiku, Rīgas Klasiskajā ģimnāzijā pamazām sagādātas mēbeles, kas rada atbilstīgu mācību vidi.

Katrs skolotājs piemēro savu pieeju, piemēram, Aļina Artjuha stundās strādā bilingvāli un par savu metodiku sarakstījusi arī grāmatu.

Kā veidojas skaitļošanas lietpratība

IK ELFRĪDA KRASIŅA

Dr. paed.,
Daugavpils Universitātes profesore

FOTO: no personiskā arhīva

Profesore Elfrīda Krastiņa secina: daudziem bērniem trūkst izpratnes par pamatsakarībām.

Skolēnu skaitļošanas prasme vai neprasme ir tā, kuru visātrāk pamana citu mācību priekšmetu skolotāji gan pamatskolā, gan vidusskolā un augstskolā. Kur meklējami cēloņi? Analizējot daudzu gadu darba pieredzi, varu secināt: daudziem bērniem TRŪKST IZPRATNES par pamatsakarībām. Tie, kuriem Dievs devis matemātisko domāšanu, šīs sakarības izsecina paši, bet pārējie ir atkarīgi no skolotāja vai vecvecāku metodiskās pieredzes. Daudzi studējošie tā arī atklāti atzīstas: „mūs tā nemācīja”; „lika iezubrit, un viss”. Tā arī šobrīd daudziem šķiet, ka pirmsskolas vecuma bērnam matemātiku var mācīt katrs garāmgājējs. Un rezultāts ir tāds, kādu redzam.

Šobrīd daudziem šķiet, ka pirmsskolas vecuma bērnam matemātiku var mācīt katrs garāmgājējs.

Stabilu celtni bez pamatiem diezin vai var uzbūvēt. Tas pats attiecināms arī uz matemātikas apguvi grūtgalvišiem. No pārmetumiem vien gudrība neradīsies. Metodiskā gudrība piedāvā daudzveidību. Bērniem ir atšķirīga uztvere, un nekad nepastāvēs viena universāla metode vai paņēmieni, kas būs vienādi saprotams visiem bērniem. Pati vērtīgākā projekta „Skola 2030” atziņa ir apjēgtas mācības, kad bērni risināšanas procesā sadarbībā ar blakussēdētāju mācās PASKAIDROT SAVAS DARBĪBAS SOĻUS. Visu jau skolēni paši atklāt nespēs. Ja atklāšanas procesā bērni būs iemācījušies neracionālus paņēmienus, viņus būs grūti no tiem atradināt. Svarīga loma būs skolotājam, vadot skolēnus pretī jaunam atklājumam. Pirmskolā

priekšstatus matemātikā veidojam praktiskā darbībā ar pasaku, spēļu, rotaļu palīdzību. Te bērni apgūst atsevišķas epizodes, kuras pēc tam tālākajās mācībās tiks sakārtotas noteiktā sistēmā. Tā kā dažiem abstraktā domāšana attīstās 12–13 gadu vecumā, ne visi bērni šo sistēmas jēgu apgūs ar pirmo piegājieni. Netradicionālas pieejas grūti uztver arī topošie pirmsskolas izglītības skolotāji. Viņiem šķiet, ka galvenais ir mācīt tā, kā mācīja viņus pašus, kā saprot viņi paši. Bet šodien, kad ceļo ne tikai vecāki, bet arī bērni, skolotājiem, lai izprastu šo daudzveidību un spētu paskaidrot to arī citiem, ir svarīgi mācīties, kā aprēķinus veic citās valstīs.

Stabilu celtni bez pamatiem diezin vai var uzbūvēt.

Skaitļošanas prasmju apguvē respektējam vēsturisko pieredzi. Paļaušanās uz jauno laiku atklājumu kalkulatoru mūs ir spēcīgi maldinājuši. Austrumu tautas ir atgriezušās pie senču abaka „Soroban” (iepažīt var „Google” attēlos), un Austrumu tautas skaitļošanu labāk par mums. Veikli uzņēmēji sapratuši, ka ar to var pelnīt naudu. Bet kāpēc no šīs pasaules pieredzes nemācās skolotāji? Pirmoreiz ieraugot šos skaitīklus, sapratu, ka tiem pamatā ir desmit pirkstu sistēma. Tādējādi saprotu Longīna Auseja metodikā pausto viedokli, cik nozīmīgi bērnam ir sākumā iepazīt skaitļus ar pirkstu palīdzību. Šī uzskate vienmēr ir kopā ar bērnu, rada drošības izjūtu un saista gan redzi, gan tausti. Ar to var ātri sniegt skaitlisku pretinformāciju skaitļa 10 apjomā. Bet mums jau bērnodarzā daži gudrie metodiķi un arī skolotāji aizliedz bērniem skatīties uz pirkstiem. Un ko brīnīties, ja bērnam skaitļi un darbības ir abstrakti jēdzieni, kuri jāiezubra?! Jāņa Menča, seniora, metodikā apkopota daudzu gadu gaitā pārbaudīta pieredze skaitļu un darbību pakāpeniskai apguvei, un tā būtu skaidrojama arī bērnu vecākiem. Viss notiek ļoti pakāpeniski, nepiespiesti, atbilstīgi bērnu vecumam.

Tipiskās metodiskās kļūdas,

Bērniem ir atšķirīga uztvere, un nekad nepastāvēs viena universāla metode vai paņēmieni, kas būs vienādi saprotams visiem bērniem.

FOTO: www.xnetcdn.azureedge.net

Pati vērtīgākā projekta „Skola 2030” atziņa ir apjēgtas mācības.

kuras bērnam rada turpmākās grūtības vai neskaidrības, ir veidojušās jau pašā sākumā. Nav pareizi mazu bērnu dresēt tikai skaitļu nosaukumu iegaumēšanā! Tad, kamēr nav noskaitījis visu virkni no sākuma, viņš objektu kopai nespēj piekārtot attiecīgo vārdu. Bērnam līdzās skaitļa nosaukumam jāredz atbilstīgais objektu daudzums un cipars. Skaitļa jēdziena apguvē svarīgi vingrināt SEŠUS DAŽĀDUS JAUTĀJUMUS starp skaitļa TĒLU, ilustrējot to ar dažādiem objektiem, atbilstīgo grafisko zīmi CIPARU un skaitļa nosaukumu VĀRDU. Skaitīšanas procesā sākumā svarīgi skaitāmo materiālu piebīdīt vai atbīdīt, pirkstiņus atlikt vai pieliekt. Tādējādi bērns saprot, ka darbības rezultātā skaits mainās – kaut kā kļūst vairāk vai mazāk. Prasmju nostiprināšanai izmantojam dažādas spēles: loto, domino, trio kartītes, knaģīšus, lego klucīšus, puzzles utt. Skaitīšana palīdz apgūt arī ģeometriskos figūru nosaukumus. Priekšmetu IZSKAITĪŠANA sākumā palīdz atrast saskaitīšanas un atņemšanas darbību rezultātus, bet ar šā paņēmiena lietošanu nedrīkst aizrauties. Ja bērni 10 apjomā veikli bez pārskaitīšanas var parādīt tik pirkstiņu, cik nosaucam, ir jānāca nākamais solis. Ja pirmskolas izglītības skolotājs nepārzina atbilstīgu metodisko paņēmieni pēctecību, tad vēl 1. klasē bērni saskaitot un atņemot prot pirkstus vai kociņus tikai salikt un izskaitīt. Kad bērniem ir skaidrs priekšstats par skaitli,

tad varam mācīt arī SKAITĪT NO JEBKURA SKAITĻA UZ PRIEKŠU VAI ATPAKAĻ. Šo prasmi izmantosim, pieskaitot un atņemot pa grupām. Mācot skaitli pieskaitīt vai atņemt, ir svarīgi apjaust, ka pirmais daudzums nav jāpārskaita. Tātad summu $7 + 2$ iegūst, skaitot no 7 vēl 2 soļus uz priekšu – 8, 9, tātad $7 + 2 = 9$. Atņemot $7 - 2$, skaitām divus soļus atpakaļ – 6, 5, tātad $7 - 2 = 5$. Ja pie mazāka skaitļa pieskaita lielāku, aktīvā darbībā pārliecināties, ka vieglāk lielākam pieskaitīt mazāko skaitli un abos gadījumos rezultāti ir vienādi: $2 + 7 = 7 + 2$. Secinām, ka saskaitīšanā skaitļus drīkst mainīt vietām. Bet lielu skaitļu ATŅEMŠANU, piemēram, $9 - 7$, varam aizstāt ar pieskaitīšanu, domājot, cik jāpieskaita pie 7, lai iegūtu 9, tas ir, pieliecot pirkstiņus – 8, 9: saujā 2 pirkstiņi, tātad $9 - 7 = 2$. Veidojot draudzīgās vienādības, kas ilustrē saistību starp saskaitīšanas un atņemšanas darbībām, ir svarīgi panākt, ka summas un starpības 10 apjomā bērns iegaumē. Bērna pieļautās kļūdas ir signāls skolotājam – ko bērns nesaprot. Par maz ir pasvītrot nepareizi atrisināto, jācenšas noskaidrot kļūdas cēloni: vai bērns neatšķir simbolus, vai uz skaitļu stara skaita punktus, nevis soļus, vai rezultātu pieraksta, kā pagādās, u. tml.

Mācoties pieskaitīt un atņemt 20 apjomā ar pāreju citā desmitā, daudz laika zaudējam, mācot tikai tradicionāli pieskaitīt vai at-

Bērnam līdzās skaitļa nosaukumam jāredz atbilstīgais objektu daudzums un cipars.

Paļaušanās uz jauno laiku atklājumu kalkulatoru mūs ir spēcīgi maldinājuši.

ņemt līdz pilnam desmitam (no pilna desmita). Arī tā var rēķināt, bet jārosina meklēt, kā vēl citādi var iegūt šo rezultātu. Ja bērns iztēlē redz savus pirkstiņus – ka $8 = 5 + 3$ un $7 = 5 + 2$, tad ir viegli redzēt, ka $5 + 5 = 10$, bet $3 + 2 = 5$, tātad $8 + 7 = 15$. Citi šo piemēru redzēs uz krievu skaitīkliem: 7 vietā pieskaita 10 un atņem 3, tādējādi $8 + 10 - 3 = 18 - 3 = 15$. Izpildot darbības galvā, pašmērķis nav iemācīt dažādus paņēmienus, bet dot iespēju bērnam izvēlēties atbilstīgāko. Šāda pieredze ir jāveido mērķtiecīgi. Daži to jau zina, bet citiem tas ir vesels atklājums. Atņemšanu $11 - 7$ varam aizstāt ar summu: cik pirmajam skaitlim ir pāri 10 un cik otrajam pietrūkst līdz 10, tātad $11 - 7 = 1 + 3 = 4$.

Mācot skaitli pieskaitīt vai atņemt, ir svarīgi apjaust, ka pirmais daudzums nav jāpārskaita.

Pirkstiņi palīdz atrast vai iegaumēt arī reizināšanas tabulas grūtākos piemērus no 5×6 līdz 9×9 . Un reizināt uz pirkstiem var arī otrā desmita skaitļus. Vai to protam? Vai metodiskās pilnveidesursos to māca? Arī vidusskolas skolotāji to neprot, jo viņi tāpat visu zina. ■

Realitāte un pārmaiņas

IK ANDRIS ANTĀNS

Aizkraukles Vakara (maiņu) vidusskolas ģeogrāfijas skolotājs

Aizvien biežāk izskan viedoklis, ka, iedzīvotāju skaitam samazinoties, mēs vairs nevaram uzturēt un atjaunot tādu saimniecisko un sociālo infrastruktūru, kāda radīta padomju un agrākās laikos. Patlaban visdrāstiskāk no kartes tiek svītrotas skolas, bet sliktā stāvoklī ir daudzi autoceļi, savukārt Pierīgas iedzīvotāji uz darbu brauc ar nobružātiem elektrovilcieniem. Arī 2009. gadā veiktā administratīvi teritoriālā reforma, kura sākumā likās maksimāli pietuvināta iedzīvotājiem, ir neloģiska un sadrumstalota. Nelielo pašvaldību finansiālā, saimnieciskā un administratīvā kapacitāte tikko spēj uzturēt (bez finanšu izlīdzināšanas fonda palīdzības arī to nespētu!), nevis attīstīt teritoriju, turklāt iedzīvotāju skaits daudzās pašvaldībās turpina samazināties.

1. Manuprāt, vispatiesāk reālo situāciju parāda iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējos 30 gados.

Iedzīvotāju skaits visstraujāk sarucis pilsētās (Liepāja, Daugavpils, Rēzekne), kurās atradās padomju militārais kontingents un tā ģimenes, kā arī lielie, nerentablie uzņēmumi, kuri 90. gadu sākumā vai vēlāk tika aizvērti, radot ekonomisko depresiju un bezdarbnieku armiju. Atveroties robežām, šo un citu faktoru dēļ daudzi cilvēki, sevišķi jaunāka gājuma, aizbrauca uz citām valstīm. No bijušajiem rajoniem

“ Tuvākajā nākotnē medicīnisko iestāžu galvenā problēma būs nevis telpu remonts vai apgāde ar jaunu aparatūru, bet nodrošinājums ar speciālistiem.

	1989.	2018.	Izmaiņas, %
Latvija	2 668 140	1 934 379	- 26
Rīga	910 455	637 971	- 30
Daugavpils	124 910	83 250	- 34
Liepāja	114 480	69 180	- 39
Jelgava	74 405	56 383	- 24
Jūrmala	60 660	49 673	- 19
Ventspils	50 640	34 855	- 32
Rēzekne	42 477	29 156	- 34

visvairāk iedzīvotāju skaits samazinājies Balvu (41 %), Daugavpils (42 %), Krāslavas (48 %), Ludzas (46 %), Liepājas (36 %), Valkas (39 %) un Alūksnes (39 %) pierobežu teritorijās.* To veicināja ekonomiskais panīkums, lauksaimniecības intensifikācija, sliktie ceļi, vēlākajos gados – iedzīvotāju vecuma sastāvs un negatīvais dabiskais pieaugums, arī lauku skolu slēgšana. Toties Pierīgā vērojams iedzīvotāju sablīvējums (+ 22 %), kuru papildina skolu pārslogotība, bērnodārzu trūkums, atpalikusi komunālā un ceļu infrastruktūra. Rīgas aglomerācijā pašlaik dzīvo apmēram 900 tūkstošu iedzīvotāju, un tas ir specifisks, urbanizēts veidojums, kurš nevar attīstīties un pilnveidoties ar lokāliem vai saraustītiem pasākumiem.

2. Iedzīvotāju skaitam sarūkot, samazinās arī skolēnu skaits. 90. gadu sākumā Latvijas skolās mācījās 350 tūkstošu audzēkņu, bet tagad – 215 tūkstošu. Tas rezultējas ar skolu slēgšanu vai apvienošanu (reorganizāciju). Skolas bija samērā vienmērīgi izvietotas pa visu valsts teritoriju: sākumskolas un pamatskolas – lauku ciematos un bijušo muižu kompleksos; vidusskolas – pilsētās, rajonu centros un mazpilsētās. Jāpiebilst, ka arī studentu skaits izmainījies, maksimumu (120 tūkstošus) sasniedzot 2004. gadā, tagad – aptuveni 80 tūkstošu (kopā ar ārvalstu studentiem).

Vidusskolu un arodskolu koncentrācija ir vairāk vai mazāk saprotama, bet lauku skolas pašvaldībām jācenšas saglabāt vi-

“ Ja tiks veidoti lielāki novadi, tam jānotiek kompleksi ar reģionālo un vietējo autoceļu atjaunošanas programmu tuvākajiem 5–7 gadiem.

siem iespējamiem līdzekļiem, tās apvienojot ar bērnodārzu, bibliotēku vai kultūras centru. Sākumskolu un pamatskolu skolotājiem vajadzētu pasniegt vairākus mācību priekšmetus, un liekas, ka to atrisinās jaunais pamatizglītības standarts. Toties valsts ģimnāzijas pilnīgi jāpārņem valstij (arī saimnieciskā uzturēšana), panākot un pierādot visaugstākos standartus mācību procesa organizēšanā un zināšanu rezultātos. Pārējās skolas jāatstāj pašvaldību pārziņā, jo tās vislabāk pārredz skolu noslogotību un izvietojumu (skolu tīklu). Ja pašvaldības vēlas saglabāt kādu attālu skolu un tā ir daļēji piepildīta, tad jāatrod papildfinansējums no sava budžeta.

Pašlaik mācību iestāžu likvidācija vai apvienošana tiek panākta ar dažādiem normatīvajiem aktiem (minimālais skolēnu skaits klasē u. c.), likumiem (internātskolu un vakarskolu slēgšana), t. s. burkanizācijas politiku (cien. izglītības ministres Ilgas Šuplinskas termins), kad dotācijas piešķir būvēm un projektiem

tikai tad, ja notiek (kaut vai formāla) skolu „optimizācija”. Dažkārt tiek izteikti arī draudi.

3. Iedzīvotājiem visos reģionos tikpat svarīgi kā izglītība ir arī medicīniskie pakalpojumi un droša pārvietošanās pa ceļiem.

Slimnīcām un medpunktēm jābūt izvietotiem pieejami, ārstiem un visam medicīniskajam personālam jābūt profesionālam, vajadzīgs stabils finanšu avots un iedzīvotāju atgriezeniska ieinteresētība šā finansējuma avota nodrošināšanā. 1936. gadā Latvijā bija 145 slimnīcas un sanatorijas. Padomju gados aizsākas mazo slimnīcu slēgšana, bet pēc neatkarības atjaunošanas atļauta privāto medicīnas iestāžu darbība. Pašlaik slimnīcu kopskaits pārsniedz 60. Paredzēts, ka slimnīcas tiks sadalītas piecos aprūpes līmeņos: no I līmeņa slimnīcām, kurām jānodrošina terapija un hronisku pacientu ārstēšana, līdz IV (reģionālas slimnīcas) un V līmeņa (universitāšu klīnikas) medicīnas iestādēm, kurām jāsniedz viss medicīnisko pakalpojumu klāsts. Slimnīcas atrodas reģionu un attīstības centros, un to izvietojums ir vairāk vai mazāk optimāls. Tuvākajā nākotnē medicīnisko iestāžu galvenā problēma būs nevis telpu remonts vai apgāde ar jaunu aparatūru, bet nodrošinājums ar speciālistiem.

Valsts autoceļu tīklā iekļauti apmēram 20 tūkstoši kilometru ceļu, kurus iedala šādi: valsts galvenie, reģionālie un vietējie autoceļi. Galveno autoceļu stāvoklis pakāpeniski uzlabojas, un apmēram 70 % no tiem ir labā vai teicamā stāvoklī, bet bēdīgāka aina paveras, skatoties uz reģionālajiem un vietējās nozīmes autoceļiem. Kopējais remontdarbu deficīts – 4 miljardi eiro. Salīdzinot ar abām pārējām Baltijas valstīm, ceļu stāvoklis ir sliktāks un tieši atspoguļo faktu, ka autoceļu 1 kilometra finansējums no valsts budžeta ir vismazākais. Arī Eiropas fondu izmantošana pēc 2020. gada ir neskaidra. Ja tiks veidoti lielāki novadi, tam jānotiek kompleksi ar reģionālo un vietējo autoceļu atjaunošanas programmu tuvākajiem 5–7 ga-

“ Tik mazapdzīvotā valstī pietiek ar viena līmeņa pašvaldībām, un to skaits varētu būt 35–38 (29 novadi + 9 (7) pilsētas).

diem. Otrkārt, ja valsts vēlas atdot vietējās nozīmes autoceļus, nelielas pašvaldības tos nevarēs uzturēt. Reģionālo un vietējo ceļu konfigurācija veidojusies ar centrāliem uz attīstības centru.

Ceļu kvalitātes uzlabošanai, drošībai, arī bērnu un skolēnu drošībai, bojāgājušo un negadījumos cietušo cilvēku skaita samazināšanai jābūt stratēģiskajam valsts uzdevumam. Būtisks faktors sekmīgai lielu novadu funkcionēšanai ir sabiedriskā transporta nodrošināšana, sevišķi maršrutos, kuri savieno attālakās vietas ar centru. Vēlreiz un vēlreiz ir jāpārskata dotāciju piešķiršanas kārtība autobusu maršrutiem, kuri iet paralēli elektrovilcieniem un dīzeļvilcieniem.

4. Ja tiek pieņemts lēmums par administratīvi teritoriālās reformas realizēšanu līdz 2021. gadam, tad vispirms, pirmkārt, jāpieņem principāls lēmums par viena līmeņa vai divu līmeņu pašvaldībām. Uzskatu, ka tik mazapdzīvotā valstī pietiek ar viena līmeņa pašvaldībām un to skaits varētu būt 35–38 (29 novadi + 9 (7) pilsētas); otrkārt, jāsakārto arī valsts iestāžu (Valsts vides dienests, Pārtikas un veterinārais dienests, Lauku atbalsta dienests, arī plānošanas) reģionu teritoriālās struktūras, un to apkalpes zonām ir jāsakrīt; treškārt, diskusijas nedrīkst ieilgt bezgalīgos un atkārtotos strīdos, kā tas notika 1996.–2008. gadā, konkrētus lēmumus pieņemot tikai tad, kad sākās ekonomiskā krīze. ■

* Tagadējais iedzīvotāju skaits veidojies no bijušā rajona vietā izveidoto novadu iedzīvotāju kopskaita.

Atvērtos durvju dienas pasākumi 9. maijā

IK IK INFORMĀCIJA

Atzīmējot 15 gadus kopš iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) un jau piecus gadus, kopš mūsu valūta ir eiro, Eiropas dienā, 9. maijā, skolēnu grupas no dažādām Latvijas pilsētām aicinātas doties ceļojumā pa ES Rīgā. Durvis skolēnu grupām vērš ES dalībvalstu un Austrumu part-

nerības valstu vēstniecības, kas iepazīstinās ar savu darbu Latvijā, rīkos tikšanās ar diplomātiem, kā arī stāstīs par savu valsts kultūru, ģeogrāfiju, tūrisma iespējām. Skolēniem būs iespēja skatīties videoklāpus, aplūkot izstādes un piedalīties spēlēs, tā iepazīstot dažādu Eiropas valstu kultūru un tradīcijas.

Interaktīvas un izzinošas aktivitātes jauniešiem organi-

zēs ES māja, Ārlietu ministrija, Saeima un Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādes birojs (BEREC). Lai rādītu un stāstītu, kā īstenoti ES līdzfinansēti projekti, skolēnus uzņems Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, starptautiskā lidosta „Rīga”, uzņēmums „Getliņi EKO”, Kalnciema kvartāls u. c. organizācijas.

ES māja, kurā Rīgā vienūviet

atrodas Eiropas Parlamenta birojs, Eiropas Komisijas pārstāvniecība, kā arī zināšanu, sarunu un mākslas istabas, koordinēs maršrutu izstrādi katrai skolēnu grupai individuāli. Atvērtos durvju dienas aicināti piedalīties pamatskolēni 12–14 gadu vecumā un vidusskolēni 15–19 gadu vecumā. Maksimālais personu skaits grupā – 25.

ES māja piedāvā arī apmak-

sāt brauciena transporta izdevumus (degviela). Autobusu organizēšanu un citu izmaksu segšanu nodrošina skola.

Grupu skaits ir ierobežots, tāpēc dalībnieki aicināti pieteikties līdz 3. aprīlim (ieskaitot). Papildu informācija: Anita Jansone, ES mājas zināšanu, sarunu un mākslas istabu vadītāja, tālr. 67085446, e-pasts anita.jansone@esmaja.lv. ■

KURSI, SEMINĀRI

29. martā

Andreja Upīša Skrīveru vidusskolā Stacijas laukumā 1 Skrīveros Skrīveru novadā notiks seminārs vispārīgā izglītībā skolotājiem „Pedagogu sadarbības veicināšana mācību procesa īstenošanā pirmsskolā” (4. grupa) pirmsskolas izglītības iestāžu skolotājiem.

2. aprīlī

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 14.30–17.30 notiks kursi „Pedagogu sadarbības veicināšana mācību procesa īstenošanā pirmsskolā” (4. grupa) pirmsskolas izglītības iestāžu skolotājiem.

3. aprīlī

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 15.00–18.00 notiks efektīva mācību stunda 5.–9. klasē latviešu valodas, svešvalodas, mazākumtautību valodas skolotājiem.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–13.00 notiks supervīzija pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem.

4. aprīlī

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 15.00–18.00 notiks kursi „Atgriezeniskās saites iegūšana, izmantojot IKT” dabaszinību, sākumskolas skolotājiem ar neliešām IKT zināšanām.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 15.40–18.40 notiks kursi „Kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmju attīstīšana skolēniem” (3. grupa) 5.–9. klases skolotājiem.

8. aprīlī

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 9.00–12.00 notiks kursi „Vērtībīzglītība pirmsskolā” (4. grupa) pirmsskolas izglītības iestāžu skolotājiem.

Puškina licejā Sarkandaugavas ielā 22 Rīgā plkst. 15.00–17.00 notiks meistarklase „Vingrojumi un vingrinājumi ar dažādu sīko inventāru” 1.–4. klases sporta skolotājiem.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 15.00–18.00 notiks efektīva dabaszinātņu mācību stunda 5.–9. klasē 5.–9. klases posma skolotājiem.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 15.00–18.00 notiks kursi „Jēgpilni uzdevumi matemātikā” 5.–9. klases eksakto mācību priekšmetu skolotājiem.

9. aprīlī

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 16.00–19.00 notiks kursi „Digitālās prasmes un (vai) digitālā caurvija mācību procesā 21. gadsimta prasmju attīstīšanai” 5.–9. klases skolotājiem.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 15.00–18.00 notiks seminārs „Datorprogrammas „Sym Writer2” jeb Widgit simbolu valodas izmantošana mācību procesā” (1. grupa) pirmsskolas izglītības iestāžu skolotājiem, sākumskolas skolotājiem.

Krišjāņa Valdemāra ielā 5 (214. telpā) plkst. 10.00–13.00 notiks RIIMC organizēti kursi „Finanšu pratība pirmsskolas vadītājiem” pirmsskolas izglītības iestāžu vadītājiem.

KONKURSS

27. martā

Liepājas bērnu un jaunatnes centrā „Vaduguns” notiks skolēnu

skatuves runas konkurss.

Dricānu kultūras namā plkst. 10.00 notiks tradicionālās dziedāšanas konkursa „Dziesmu dziedu, kāda bija 2019”, tradicionālās muzicēšanas konkursa „Klaberjakte 2019” pusfināli Ziemeļlatgales novadā.

28. martā

Līvānu kultūras centrā plkst. 12.00 notiks tradicionālās dziedāšanas konkursa „Dziesmu dziedu, kāda bija 2019”, tradicionālās muzicēšanas konkursa „Klaberjakte 2019” un tradicionālās deju konkursa „Vedam danci 2019” pusfināli Dienvidlatgales novadā.

KONFERENCE

28. martā

Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Arhitektūras fakultātē Kīpsalas ielā 6 notiks Eiropas Inovāciju un tehnoloģijas institūta (*European Institute of Innovation & Technology – EIT*), Izglītības un zinātnes ministrijas un RTU Dizaina fabrikas rīkota konference „EIT informācijas diena 2019”. Tajā, sniedzot informāciju par atbalsta rīkiem inovācijām, ko nodrošina EIT inovāciju kopienas, uzņēmējus, pētniekus un citus interesentus iepazīstinās ar aktivitātēm Latvijā un Eiropā. EIT atbalsta jaunas idejas, apvienojot nozīmīgākos uzņēmumus, universitātes un pētniecības centrus, lai veidotu pārrobežu partnerības jeb inovāciju kopienas. RTU dalība EIT klimata zināšanu un inovācijas kopienā „Climate-KIC” četrus gadus laikā devusi iespēju videi draudzīgas uzņēmējdarbības un zaļo tehnoloģiju attīstībā investēt ap pusmiljonu eiro.

NOTIKUMI

29. martā

Lielajā ģildē Amatu ielā 6 Rīgā plkst. 19.00, atceroties vienu no visu laiku nozīmīgākajiem, spīgtākajiem un slavenākajiem komponistiem Ludvigu van Bēthovenu (*Ludwig van Beethoven*) viņa 250 gadu jubilejā, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris klausītājiem piedāvās L. van Bēthovenam veltītu koncertu ciklā „Meistars un meistardarbi”. Latvijas kamerūzikas jomas spožā līdera „Trio Palladio” mūziķi lietuviešu diriģenta Modesta Pitrena (*Modestas Pitrenas*) vadībā spēlēs solo L. van Bēthovena „Trīskāršajā koncertā”, un skanēs arī viena no visslavenākajām un populārākajām simfonijām pasaules mūzikas vēsturē – „Piektā simfonija”. Tā ir vairāk nekā 10 gadus ilgu izcilā komponista pārdomu auglis: iecerētais kodols komponistam esot radies 25 gadu vecumā, bet galarezultāts tapa, kad viņš bija 38 gadus vecs. Simfonijas sākumā skan slavenais četrus skaņu motīvs, ko mēdz saukt par likteņa klauvējienu pie durvīm. Izcilais rakstnieks, ievērojams kritiķis (un arī komponists) E. T. A. Hofmanis (*Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann*) pēc simfonijas pirmatskaņojuma rakstīja: „Mūzika iekustina trīsu, baiļu, šaušalu un sāpju sviras, un tā pamodina bezgala ilgošanos, kas ir

romantisma būtība. Nevienā citā simfonijā to nevar tik dzīvi izjust kā šajā, un tā neatvairāmi ierauj klausītāju brīnumpilnajā bezgalības garu valstībā.” Savukārt ievērojamais maestro Vilhelms Furtvenglers (*Wilhelm Furtwängler*) par simfonijas sākumu saka: „Tas nav parasts sākums. Gluži otrādi – tas ir tik neparasts, ka visā mūzikas vēsturē uzskatāms par savā žanrā unikālu. Mums ir darīšana nevis ar mūzikas tēmu tradicionālā izpratnē, bet gan ar četrām takām, kas spēlē milzīgiem burtiem rakstīta epigrāfa lomu.” „Trīskāršais koncerts” jeb Koncerts vijolei, čellam un klavierēm Do mažorā, op. 56, komponēts kā veltījums komponista augstdzimušajam audzēknim, vēlākajam mecenātam un draugam erchercogam Rūdolfam (*Rudolf*), kam koncerta sacerēšanas laikā bija 15 gadu, tāpēc koncerta klavierpartija it kā pielāgota viņa tābrīža klavier spēles prasmēm. „Trio Palladio” sastāvā ir izcili mūziķi. Viena no Latvijas spožākajām vijolniece, Oksfordas filharmoniskā orķestra koncertmeistara vietniece Eva Bindere bijusi ilggadēja „Kremēra Baltica” pirmā vijole (1997–2012), ar šo orķestri uzstājusies visā pasaulē, spēlējot arī duetos un kameransambļos ar Gidonu Krēmeru. Čelliste Kristīne Blaumane 1999. gadā kļuva par „Amsterdam Sinfonietta” čellu grupas koncertmeistari un strādāja šajā orķestrī līdz 2010. gadam, bet šobrīd ir pasaulslavenā Londonas filharmoniskā orķestra čellu grupas koncertmeistare. Ne mazāk talantīgs ir trio stiprā dzimuma pārstāvis – Londonā dzīvojošais, godalgotais latviešu koncertpianists un konceptuālu starpmākslu projektu dalībnieks Reinis Zariņš. Pirms koncerta, plkst. 18.18, ikviens tiek aicināts uz „Pirmskoncerta sarunām”, kurās muzikologs Orests Silabriedis un dzejnieks, „Latvijas radio 1” kultūras žurnālists Toms Treibergs runās par populārā itāļu rakstnieka Alessandro Bariko (*Alessandro Baricco*) uzskatiem koptās mūzikas laukā, likteņa klauvējienu intensitāti un aristokrātijas muzikālo (ne)apdāvinātību.

30. martā

Rīgas 71. vidusskolā plkst. 11.00 notiks mazākumtautību bērnu un jauniešu folkloras kopu sarīkojums Rīgas novadā.

RTU notiks atvērto durvju diena. Tajā interesenti varēs iepazīt RTU bakalaura, maģistrantūras un doktorantūras studiju programmu piedāvājumu un uzņemšanas nosacījumus, apmeklēt fakultātes, saņemt atbildes uz jautājumiem par studiju un ārpusstudiju dzīvi RTU.

Latvijas Universitātes (LU) Botāniskajā dārzā plkst. 10.00–16.00 notiks pavasara tirdziņš, ko papildinās dažādas aktivitātes: ekskursijas, meistarklase par telpaugu kopšanu un aktivitātes bērniem. Tirdziņa dienā ieeja Botāniskajā dārzā āra teritorijā apmeklētājiem ir bez maksas (ieejas biļetes jāiegādājas tikai siltumnīcu apmeklējumam). Svinot pavasari, LU Botāniskajā dārzā āra teritorijā

www.ballet-festival.lv

NO KLASIKAS
LIDZ
AVANGARDAM

24. Starptautiskais
Baltijos
baleta
festivāls

20. MARTĀ 19⁰⁰
PORTUGĀLES DEJU KOMPĀNIJAS „VORTICE” IZRĀDE „DRACULA”
VEF KULTŪRAS PĪLĪ

1. APRĪLĪ 19⁰⁰
GALĀ KONCERTS „BALLET STARS”
LATVIJAS NACIONĀLAJĀ OPERĀ

10. APRĪLĪ 19⁰⁰
ĶĪNIEŠU KLASISKĀ DEJA „VĀRDIEM NEAPRAKSTĀMS SKAISTUMS”
PEKĪNAS DEJAS AKADĒMIJA (ĶĪNA)
VEF KULTŪRAS PĪLĪ

BIĻETES BIĻEŠU PARADĪZES TĪKLĀ

un šķūnī darbosies tirdziņš, kurā būs iespējams iegādāties Latvijas ražotāju pārtikas un dizaina preces, stādus u. c. labumus. Ierobežotā daudzumā tirdzniecībā būs pieejami LU Botāniskajā dārzā speciālistu audzētie telpaugi. Apmeklētājiem būs iespēja arī gardi paēst svaigā gaisā, kā arī iesaistīties dažādās aktivitātēs visai ģimenei: plkst. 12.00–13.30 notiks meistarklase par telpaugu kopšanu (dalība tikai ar iepriekšēju pieteikšanos, dalības maksa – 10 EUR); plkst. 13.30–15.00 ekskursija (dalība tikai ar iepriekšēju pieteikšanos, dalības maksa – 2 EUR + ieejas biļete). Pieteikšanās: agne-se.reke@lu.lv vai elektroniskajā pieteikuma anketā <https://goo.gl/x2Svor>. Visu tirdziņa norises laiku (10.00–16.00) dārzā āra teritorijā darbosies pavasara augu izpētes taka bērniem (takas darba lapas būs pieejamas bez maksas).

31. martā

LU Botāniskajā dārzā Palmu mājā plkst. 15.00 notiks akustiskais koncerts: uzstāsies vokāliste Inese Bērziņa un ģitārists Egils Leimanis. Dalība koncertā – iegādājoties ieejas biļeti LU Botāniskajā dārzā. Koncertā izskanēs

skaņdarbi no Lianne La Havas, Lauras Mvulas, Suzannas Sovofas (*Susana Sawoff*), „The Beatles” repertuāra, kā arī oriģināldziesmas.

No 5. līdz 7. aprīlim

Norisināsies nemateriāla kultūras mantojuma saglabāšanas un tālāk nodošanas projekts „Satiec savu meistarību!” Jau 11. reizi 155 vietās Latvijā 306 dažādu prasmju meistari gaidīs ikvienu interesentu, lai dalītos zināšanās un parādītu savas amata prasmes. Arī šogad meistari interesentus iepazīstinās ar aušanas, adīšanas, tamborēšanas, izšūšanas prasēm, kokamatniecību, keramiku, dažādiem mūzikas instrumentiem, latviskām dziesmām un dančiem un vēl daudz ko citu interesantu, ko iespējams atrast garajā norišu sarakstā portālā www.satiecsavumeistaru.lv. Aicinām pie meistariem pieteikties jau iepriekš, jo norišu vietās var būt ierobežots apmeklētāju skaits.

13. aprīlī

Raiņa un Aspazijas vasarnīcā (Jāņa Pliekšņa ielā 5/7 Jūrmalā) plkst. 11.00 tiks svinētas Lieldienas. Lieldienu gaidīšanas noskaņās muzejā norisināsies radošā darbnīca. ■

PEDAGOGU PROFESIONĀLĀS PILNVEIDES KURSI

Apgāda „Zvaigzne ABC” pieaugušo neformālās izglītības iestāde „Skolu informācijas centrs” aicina pieteikties uz bezmaksas bibliotekāru semināru „Aktuālais skolai” š. g. 16. aprīlī Rīgā.

Sīkāka informācija par semināru – www.zvaigzne.lv sadaļā „Skola → Pedagogiem → Semināri un tālākizglītības kursi” (uz semināru nav jāpiesakās). Neskaidriību gadījumā zvaniet uz tālruni 67508517.

Valda Rūmnieka autobiogrāfija – vērtīga lasāmviela literatūras interesentiem, vidusskolēniem, studentiem

Valda Rūmnieka autobiogrāfijai divās daļās „Starp Mežaparku un Murjāņiem” un „No Raiņa līdz Čakam” izvēlēta interesanta pieeja: mazāk akcentēts personiskais dzīvesgājums, vairāk detalizēti portretētas Latvijas kultūras dzīves norises vairāku desmitu gadu ilgā laikposmā.

V. Rūmnieks, dzimis literātu ģimenē un jau kopš bērnības regulāri saskāries ar rakstniecības vidi, savās atmiņās spējis saglabāt neskaitāmi daudz intriģējošu faktu un nianšu, tā abas autobiogrāfijas daļas padarot par aizraujošu lasāmvielu, kas mazāk atgādina dokumentālu vēstījumu, vairāk – romānu par rakstnieku dzīvi pēc kara un pēcatmodas laiku Latvijā. Rakstnieks, saglabājot hronoloģisku vēstījumu, tekstā atklāj neparastus, kuriozus atgadījumus „iz rakstniecības virtuves”, padarot tēlotos personāžus spilgtus un lasītājam tuvus. Autoram ir izdevies palūkoties uz laikmetu no cilvēciskā viedokļa.

Abas autobiogrāfijas daļas būs vērtīga lasāmviela gan tiem, kurus interesē jaunāko laiku rakstniecības un kultūras vēsture Latvijā, gan vecāko klašu skolēniem un humanitāro zinātņu studentiem. Lasītājam ir iespēja iepazīt latviešu rakstniekus ne tikai daiļrades, bet arī personības aspektā. ■

Stāsts par zilo zirdziņu

Mākslinieces Laimas Bikšes otrā grāmata „Grāmata par zilo zirdziņu” stāsta par neparastu zirdziņu, kurš nāk gluži kā no trolliņu Muminu vai Vinnija Pūka pasaules, – viņš ir ne vien milīgs un amizants, bet arī draudzīgs, izpalīdzīgs, radošs un rosīgs.

Šis stāsts ir brīnišķīga lasāmviela bērniem kopā ar vecākiem, īpaši tajos brīžos, kad pēkšņi piemeklējušas skumjas bez īsta iemesla. Kopā ar zilo zirdziņu būs viegli rast risinājumu, lai sev palīdzētu. ■

Grāmatiņas par Latviju latviešu, angļu un krievu valodā pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem

Bagātīgi ilustrētās grāmatiņas „Mūsu Latvija”, “Welcome to Latvia” un «Моя Латвия» ir saturiski ļoti ietilpīgas. Tās pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem palīdzēs iepazīt mūsu zemes vēsturi, dabu, kultūru un tradīcijas. Izdevumos apkopotā informācija vēlāk noderēs, apgūstot dabas-

zinības, vēsturi un citus mācību priekšmetus.

Izdevumiem krievu un angļu valodā pievienota īsa latviešu vārdu un frāžu vārdnīca, kas varētu lietī noderēt ikdienas situācijās, stāstot par sevi un savu zemi draugiem. Grāmatiņas angļu un krievu valodā rosina ne tikai iz-

zināt Latvijas vēsturi un kultūru, bet arī apgūt latviešu valodu. ■

Lotes darbošanās kartītes pirmsskolas vecuma bērniem

Lotes darbošanās kartītes ir turpinājums bērnu iemīļotajām Lotes radošajām kartītēm. Veidojot šīs kartītes, respektētas pirmsskolas vecuma bērnu attīstības īpatnības un vajadzības – pirmsskolas vecuma bērni mācās, rotaļojoties un apkārtējo pasauli uztverot ar visām maņām.

Katra kartīte veltīta kādam tematam, kas svarīgs bērna ikdienā. Piedāvātajiem uzdevumiem var būt vairāki risinājumi un atbildes. Kartīšu uzdevumu mērķis ir iedvesmot un virzīt bērnu tā, lai viņš, domājot un ra-

doši darbojoties, pats varētu rast risinājumu.

Komplektu veido 30 viegli notīrāmu kartīšu, flomāsters ar dzēšamo un riņķis kartīšu sastiprināšanai.

Darbošanās ar Lotes kartītēm attīsta:

- prasmi stāstīt par attēlu;
- prasmi izzināt sevi un savas vēlmes;
- prasmi veikt uzdevumus, iesaistot dažādas maņas;
- radošo un loģisko domāšanu;
- smalko motoriku. ■

Apgāda „Zvaigzne ABC” izdevumi 2018. gada februārī

- ◆ **Kas? Kur? Kad?** Enciklopēdiskā vārdnīca skolēniem (atkārtots)
- ◆ **Моя Латвия.** Kultūra, daba, vēsture utt.
- ◆ **Super! Krāsas, 2+** (zila)
- ◆ **Super! Krāsas, 3+** (zaļa)
- ◆ **Dzīvnieku mājokliši.** Atver lodziņus un skaties!
- ◆ J. Poruks. **Tracis** (brošūra)
- ◆ L. Vinogradova. **Mežpasa-
kas**
- ◆ Z. Raičēnoka-Raišēnoka. **Sivēnu princese Berta Ber-
tolīne**
- ◆ M. Stāraste. **Laimes zeme**
- ◆ K. Neimane. **Rolis un Bru-
nis iepazīst pasauli**
- ◆ J. Stīla. **Putniņa Toma zie-
mas stāsti**
- ◆ I. Melgalve. **Īsti cilvēki**
- ◆ L. Bikše. **Grāmata par zilo
zirdziņu**
- ◆ A. Lisovska. **Viss būs labi,
Made!**
- ◆ M. Laukmane. **Kaķpēdiņas**
- ◆ J. Akuraters. **Kalpa zēna
vasara.** Stāsts
- ◆ L. Žutaute. **Kika Mika un
supertēta diena**
- ◆ H. Veba. **Slepenais draugs**
- ◆ H. Veba. **Drosmīgais ka-
ķēns**
- ◆ T. Parvela. **Kepler62. No-
slēpums.** Sestā grāmata
- ◆ B. Bidari. **Es, Elviss Riboldi**
- ◆ B. Bidari. **Es, Elviss Ri-
boldi, un pazudušo suņu
noslēpums**
- ◆ T. Pračets. **Ziendaris**
- ◆ Ē. Hantere. **Klanu kaķi, VI.
Nestundā**
- ◆ **Lotes darbošanās kartītes
ar flomāsteriem**
- ◆ S. Bistijs. **Vilcieni.** Atver lo-
dziņus!
- ◆ **Lielā spēļu grāmata** (atk.)
- ◆ V. Rūmnieks. **No Raiņa
līdz Čakam.** Atmiņas, pie-
dzīvojumi...
- ◆ I. Jēruma. **Teātra bērni.**
27 personību portretējumi
- ◆ I. Rēdliha. **Vēl viena dziļa
ieelpa.** Romāns
- ◆ L. M. Hanta. **Zivs kokā.** Ro-
māns
- ◆ I. Bauere. **Jānis Lūsēns tre-
šais.** Ar mūziku pirkstu
galos
- ◆ S. Pinboro. **Viņai nemanot.**
Romāns
- ◆ L. Alnats. **Mums pieder de-
besis.** Romāns
- ◆ J. Jūnassons. **Simtviengad-
nieks, kas domāja pārāk
daudz.** Romāns
- ◆ B. Miņjē. **Nenodzēs gais-
mu!** Romāns. „Zvaigznes”
detektīvu klubs
- ◆ J. Nesbē. **Makbets.** Romāns
- ◆ F. Tiljē. **Sapņot.** Romāns
- ◆ H. Smeila. **Geek Girl. Viss,
kas mirdz.** Jauniešu ro-
māns
- ◆ R. Šepetis. **Starp pelēkiem
toniēm.** Romāns (brošūra
ar filmas vāku)
- ◆ A. Livmane. **Tā teica Die-
viete.** Padomi, pieredze
- ◆ L. Bērne. **Sirds lūgšanas**
- ◆ Dž. Bredšovs. **Atgriešanās
pie sevis**
- ◆ **Attiecību dienasgrāmata
sievietēm**